

Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec

- **Od navdušene pevke Didldumdaja do Evropske mlade podjetnice leta : portret: Laura Matitz.**- Rožek. Laura Matitz se rada spominja odličnega ozračja in lepega petja pri otroškem zboru Didldumdaj Gerti Schuster in žal ji je da zbora ni več, odkar so nekateri pevci odrasli ter šli v druge šole in se posvetili pač drugim interesom.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 2**
- **O zadružništvu in Koroški pred volitvami : Slovenski inštitut na Dunaju.**- Dunaj. V ospredju celovečerne razprave na Slovenskem inštitutu na Dunaju je bil položaj slovenskega denarnega in blagovnega gospodarstva na dvojezičnem ozemlju. Predaval je nekdanji direktor Zveze Bank v Celovcu Joza Habernik.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 4**
- **Trampusch, Sebastjan. Več sodelovanja pri prometni infrastrukturi : skupna seja županov avstrijske in slovenske Koroške / Sebastjan Trampusch.**- Pliberk. V ospredju srečanja županov okraja Velikovec in slovenske Koroške, ki sta se ga udeležila tudi slovenska ministra Peter Gašperšič in Gorazd Žmauc, je bila infrastruktura, V središču je bila prometna infrastruktura: pretovorna postaja v Sinči vasi, medobčinska obrtna cona Podjuna in napredek pri načrtovanju nove hitre ceste do meje pri Pliberku.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 5**
- **Sodja, Lovro. Sijajna Bernarda in Marko Fink v Slovenski filharmoniji - odličen pianist Anthony Spiri / Lovro Sodja.**- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 6**
- **Wakounig, Bojan. Preveč hlapcev in kraljev na Betajnovi : Slovenski kulturni praznik / Bojan Wakounig.**- Celovec. Bolj od poslušanja slavnostnih govorov koristi izoblikovanje kritičnega in kdaj tudi upornega odnosa do oblasti, je opozoril slavnostni govornik na osrednji koroški proslavi ob slovenskem kulturnem prazniku v Celovcu Teodor Domej.

Zaključila se je osrednja koroška proslava ob slovenskem kulturnem prazniku minuli četrtek, 8. februarja, torej natanko 169 let po smrti velikega pesnika Franceta Prešerna, v ORF Theatru v Celovcu tako, kakor se za praznični dan slovenskega stvariteljskega duha spodobi – s skupnim prepevanjem Prešernove Zdravljice. V središču večera pa je tokrat bil drug besedni umetnik, o katerem še danes učitelji šolarjem radi zatrjujejo, da je – tako kakor naj bi bil Prešeren »največji slovenski pesnik« – bil »največji slovenski pisatelj.« Pozornost je torej bila usmerjena v Ivana Cankarja, pisatelja, dramatika, pesnika in političnega misleca, rojenega 1876 na Vrhniki in umrlega 11. decembra 1918 v Ljubljani. Ob stoletnici njegove smrti je med Slovenci letos torej Cankarjevo leto.

Kot živi lik ga je na celovski proslavi, ki jo je režirala Alenka Hain, zavzeto upodobil Aleksander Tolmaier. Recital je (na pamet – kar precej si je moral zapomniti) iz Cankarjevih besedil, v katerih je pisatelj žigosal manj odlične lastnosti slovenskega ali kar splošnega človeškega duha. Delno je Tolmaier igral tudi v literarno-instrumentalnem dvogovoru z izjemnim duom FinePuls (Christian Filipič na prečni flavti in Roman Pechmann na akordeonu), ki je poleg Okteta Suha in tudi skupaj z njim glasbeno oblikoval večer.

Govor za letošnjo osrednjo proslavo ob slovenskem kulturnem prazniku, ki sta jo poleg Krščanske kulturne zveze in Slovenske prosvetne zveze organizacijsko podpisala Društvo slovenskih pisateljev v Avstriji in slovenski generalni konzulat, je letos pripravil zgodovinar Teodor Domej. Po uvodni trditvi, da se je »čar njegovih besed« ohranil do danes, da ga »samoumevno cenimo kot velikana med slovenskimi besednimi umetniki,« je ugotovil, da pa ni ravno med najbolj izposojanimi avtorji v slovenskih knjižnicah. »Verjetno gre večinoma za šolsko branje, ne za spontano izbiro. Ali naj torej sklepamo, da je Cankar le še nadležna dolžnost za učitelje in učence?« Cankarjeva besedila so danes dostopna tako v klasični knjižni obliki kakor tudi na spletu, pravi Domej. »Prag do Cankarjevih besedil še nikoli ni bil tako nizek kot danes in prepričan sem, da se spleča, da ga prestopimo.« Kajti, »kot klasik je preživel vsa poznejša obdobja in nobena literarnozgodovinska šola ali struja mu ni odrekala velikih zaslug za slovensko literaturo ... Teme bodo še vedno aktualne, ker si ne morem predstavljati, da bi boj za oblast, krivice, nestrpnost, vojne in kar je še takega izginil s tega sveta.«

Domej je spomnil tudi na nekaj drugih okroglih obletnic v letu 2018. Propad Avstro-Ogrske in ustanovitev države Slovencev, Hrvatov in Srbov sta se zgodila brez primorskih in večine koroških Slovencev, zaradi česar je prišlo do spopadov za slovensko severno mejo. 10. decembra 1918 so boji terjali prvo smrtno žrtev. S priključitvijo Avstrije Veliki Nemčiji leta 1938 se je za koroške Slovence začel najtežji čas v zgodovini. Letos pa bo minilo tudi 60 let od ukinitve obveznega dvojezičnega pouka na Koroškem.

A ker je bil v središču Cankar, je Domej sklenil govor z mislijo nanj in na navdih, ki ga lahko daje tudi še danes. »Bolj od poslušanja slavnostnih govorov pa koristi izoblikovanje kritičnega, ob potrebi pa upornega odnosa do oblasti, v malem manjšinskem merilu ali v večjem državnem in svetovnem, saj je v tej dolini šentflorjanski preveč hlapcev in preveč kraljev na Betajnovi, ki trdijo, da se žrtvujejo za narodov blagor.«- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 7**

- **Wakounig, Bojan. Diplome za zagotovitev samoumevnosti slovenščine : predšolska vzgoja otrok /** Bojan Wakounig.- Tinje. V Domu prosvete v Tinjah so v sredo, 14. februarja 2018 podelili diplome izobraževalnega tečaja za pomočnice in pomočnike v dvojezičnih vrtcih in za otroške varuške in varuhe.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 11**
- **Polanšek, Emanuel. Kronika pozabljanja Sebastijana Preglja : Musilov muzej: Predstavitev prevoda /** Emanuel Polanšek.- Celovec. V sredo, 14. februarja 2018 so v Musilovi hiši predstavili prevod tretjega Pregljevega romana v nemščino, ki je izšel pri Dravi.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 13**
- Appel, Doris. Valentin Oman / Doris Appel.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 13**
- **Koroška Slovenka v Pjongčangu : biatlon.-** Pjongčang. 9. februarja 2018 so se v Pjongčangu v Južni Koreji začele 23. zimske Olimpijske igre. Med avstrijskimi tekmovalci je tudi Radišanka Dunja Zdovc, ki tekmuje za Športno društvo DSG Sele.- **Novice, slovenski tednik za Koroško, Celovec. - Št. 7 (16. feb. 2018), str. 14**

Primorski dnevnik, Trst

- Zmagovalce in poražence bo po 4. marcu bolega glava: Italija – še zadnjič pred volitvami lahko poročamo o izsledkih javnomnenjskih anket (pv). Primorski dnevnik, št. 39, 16.2.2018, str. 3
- V vrtcih, osnovnih in nižjih srednjih šolah v prihodnjem letu manj učencev in dijakov. Vsega skupaj bo 1779 otrok , od tega 472 v prvem letniku. V državnih vrtcih in šolah vseh stopenj skupno 2427 učencev in dijakov. Primorski dnevnik, št. 39, 16.2.2018, str. 1, 5
- Manjšina tvega izgubo četrtega nadstropja: Trgovski dom – glasbeni šoli se nista izrekli o prevzemu podstrešnih prostorov. Primorski dnevnik, št. 39, 16.2.2018, str. 14
- Najprej po poteh Primoža Trubarja: Trst – v nedeljo pogovor s pisateljico Sivio Zetto Cassano in pisateljem Markom Sosičem, avtorjema nagrajenih obmejnih zgodb. Primorski dnevnik, št. 39, 16.2.2018, str. 8
- Spominjanje na 360 stopinj: fojbe in eksodus – profesorji in dijaki iz Toskane od Gonarsa do Bazovice, Padrič, Narodnega doma, Rižarne in Reke. Primorski dnevnik, št. 40, 17.2.2018, str. 4
- Aljoša Gašperlin. »Jaz in Tatjana, dva Slovenca v parlamentu«: Trst – v kabvarni San Marco srečanje s kandidatoma Tommasom Cernom in Tatjano Rojc. Primorski dnevnik, št. 40, 17.2.2018, str. 7
- Aljoša Gašperlin. Glas za zaščito ustave in za gradnjo nove levice: Trst – javno srečanje s kandidatko liste Svobodni in enakopravni (LeU) Anno Falcone. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 3
- Vesna Pahor. Sprehod po sledih Primoža Trubarja: Trst – mesec slovenske kulture. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 5
- Minister Žgavc na srečanju s predstavniki medijev: Trst – na povabilo SKGZ in SSO. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 9
- Vrsta strokovnih priporočil Sloveniji, predvsem v zvezi z romsko skupnostjo: dokument – Poročilo Sveta Evrope o zaščiti manjšin. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 10
- Protikatalonska psihoza španske policije tudi proti francoskim voznikom ob meji. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 10
- Sergij Premru. Spori, nesoglasja, razprtije, prepiri, delitve, ločitve, in razkoli v bolj ali manj levi levici: Italija – urejanje neskončnega spiska strank in strančič (II. del). Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 11
- Bojan Brezigar: Kako sta se Ciano in Himmler med vojno sprehajala po Barceloni: zanimiva razstava v barcelonski trdnjavi Montjuic. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 12
- Za kulturo zaupanja: tržaški Kulturni dom – osrednja proslava ob slovenskem kulturnem prazniku. (pd) Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 15
- Kljub nižjemu številu vpisov so zadovoljni: Gorica, Doberdob – slovenski nižji srednji šoli. Primorski dnevnik, št. 41, 18.2.2018, str. 16
- V Števerjanu in Doberdobu se soočajo z nižjo rodnostjo: Goriška – vpisi v otroške vrtce in osnovne šole. Primorski dnevnik, št. 42, 20.2.2018, str. 11
- SE: Demokratska stranka je pustila Slovence na cedilu: volitve – kritike Vizintina in Dorboloja. Primorski dnevnik, št. 43, 21.2.2018, str. 3
- Ivan Žerjal. Slovenstvo postaviti kot pozitivni patriotizem: Trst – tradicionalna Prešernova proslava SP in DSI. Slavnostni govor Adrijana Pahorja ter podelitev nagrad literarnega natečaja Mladike in priznanj Mladi oder. Primorski dnevnik, št. 43, 21.2.2018, str. 9
- V sklopu nove servisne mreže za slovenščino tudi spletni portal: paritetni odbor – sporočilo odbornika Giannija Torrentija. (st). Servis, ki naj bi začel delovati junija, računa na sodelovanje 40 ljudi. Primorski dnevnik, št. 44, 22.2.2018, str. 1, 31
- Ivan Žerjal. Letos precej velik osip: zmanjkalo je 41 dijakov: Tržaška – letošnjih 180 malih maturantov jih je le 139 izbralo slovenske višje pole v Trstu. Veliko jih je izbralo italijanske, vsaj devet slovenske šole v Gorici, marsikdo tudi poklicne zavode. . Primorski dnevnik, št. 44, 22.2.2018, str. 5

Novi glas, Gorica, Trst

- Narodna pripadnost je za mlade manj pomembna od večjezičnosti: Ljubljana – študija o mladih v različnih slovenskih manjšinah. Novi glas, št. 5, 8.2.2018, str. 13

Primorske novice, Koper

- Marica Uršič Zupan. »Tu smo mladi kmetje, kmetijstvo je zelo živo«: Franc Fabec, predsednik Kmečke zveze, stanovske organizacije, ki združuje slovenske kmete v Italiji (intervju). Primorske novice, št. 38, 16.2.2018, str. 12-14
- Domoljublje začutim ob umetnosti: slavnostni govor nagrajenke Prešernovega sklada Simone Semenič na proslavi ob kulturnem prazniku v domači Ajdovščini. Primorske novice, št. 38, 16.2.2018, str. 20
- Katja Gleščič. Pri Topolovcu nekaj dobili, nekaj izgubili: Brezovica pri Gradinu – krajane zanima, kako bodo dostopali do svojih zemljišč. Primorske novice, št. 40, 19.2.2018, str. 2
- Saša Dragoš. Pravičen pogled na krivično mejo: Podbrdo, Idrija – zgodovinsko društvo Rapalska meja s člani iz obeh držav. Primorske novice, št. 42, 21.2.2018, str. 8

Delo, Ljubljana

- **NLB čaka na odločitev vlade o poplačilu hrvaških varčevalcev.** Katja Svenšek, Suzana Kos. Delo, 16.02.2018, str. 1

Dilema Vlada išče odgovor, kako našo največjo banko rešiti iz primeža neurejenih odnosov med državama Ljubljana – NLB je doletelo že za pol milijona sodb v prid hrvaškim varčevalcem. Decembra je hrvaško sodišče izdalo novo pravnomočno sodbo v škodo NLB, pred kratkim pa je na njen naslov prišla še nova razsodba v prid hrvaškega varčevalca. Banka je v precepu, če upošteva pravnomočno sodbo, lahko s tem zanika dosedanja stališča Slovenije v tej zadevi.

NLB že leta za vratom visi večstomilijonska grožnja tožb zaradi prenesenih vlog hrvaških varčevalcev. V banki vztrajajo, da zanje ni pravne podlage. Rezervacij niso oblikovali, a na negotovost v zvezi z izidom tožb nenehno opozarjajo tudi revizorji banke. Najnovejše sodbe v prid nekdanjim hrvaškim varčevalcem po naših informacijah večinoma sicer sovpadajo s časom, ko so se začele izročati prve kazni slovenske policije hrvaškim ribičem. Z iskanjem rešitve se te dni spet ukvarja tudi vlada. Znesek tožbenih zahtevkov Privredne banke Zagreb in Zagrebačke banke, ki jih ti po pooblastilu hrvaške vlade že več desetletij vodita proti Ljubljanski banki (LB) in NLB, znaša okoli 400 milijonov evrov.

- **Vlada išče način, kako zaščititi NLB pred Hrvati.** Katja Svenšek, Suzana Kos. Delo, 16.02.2018, str. 2

Banka. Veliko sodb v prid nekdanjim varčevalcem je bilo izrečenih v času, ko so začeli izročati prve kazni slovenske policije hrvaškim ribičem

Ljubljana – »Banka posluje odlično in fokusirano,« pravi Blaž Brodnjak, predsednik uprave NLB. Drugih izjav glede vprašanja, povezanega s tožbami hrvaških varčevalcev, ne daje, češ da je za vso komunikacijo v zvezi s privatizacijo in z njo povezanimi vsebinami pristojno ministrstvo za finance.

Na finančnem ministrstvu včeraj za pojasnila niso bili dosegljivi, a o težavah NLB s tožbami hrvaških varčevalcev so po naših informacijah razpravljali na seji vlade prejšnji teden, razprava, in morebiti tudi že odločitev, pa je predvidena tudi za prihodnjo sejo vlade. Iskali naj bi predvsem odgovor na vprašanje, kako banko rešiti iz primeža neurejenih odnosov med državama.

Za pol milijona evrov pravnomočnih sodb

Kot smo že pisali, je bil v enem primeru dosojeni znesek v tožbi hrvaškega varčevalca – po neuradnih informacijah nekaj sto evrov – izterjan z računa NLB pri hrvaški banki. V nekem drugem pravnomočno končanem postopku je sodišče razsodilo v prid NLB, a sodna praksa, ki so jo nato pisala hrvaška sodišča, je postajala vse bolj neugodna za Slovenijo. Sodišča so med drugim presodila, da memorandum z Mokric, po katerem bi morali državi dogovor iskati na podlagi nasledstvenega sporazuma, ni mednarodna pogodba, kot trdi Slovenija, in tudi, da pogoji za prekinitve postopkov na hrvaških sodiščih, kar že vseskozi zahteva Slovenija, niso izpolnjeni.

Po naših informacijah so hrvaška sodišča pred kratkim v še nekaj primerih razsodila proti banki, ta pa je iztoženo nekdanjim hrvaškim varčevalcem tudi delno izplačala. S plačilom iz zadnje pravnomočne sodbe pa čaka na odločitev slovenske vlade. Veliko sodb v prid nekdanjim varčevalcem je bilo sicer izrečenih v času, ko so se začele izročati prve kazni slovenske policije hrvaškim ribičem. Skupaj naj bi bilo pravnomočnih sodb v prid hrvaškim varčevalcem že za pol milijona evrov.

Nezaželeni vroči kostanj

Banka je tako zdaj v precepu – po eni strani je prisiljena spoštovati zakonodajo in odločitve sodišč, po drugi strani pa gre za politično-nacionalni interes države. Če bi država odškodnino, ki grozijo banki, prevzela nase, bi se, poleg tega, da bi izgubila argument proti prodaji banke, po mnenju nekaterih tudi zavestno odrekla spoštovanju dogovorov, pri katerih je doslej vztrajala, in sicer tako mokriškega memoranduma iz leta 2013 kot leta 2001 na Dunaju podpisanega sporazuma o nasledstvu.

Pred Cerarjevim ministrskim kabinetom je zdaj izjemno vroč kostanj, ki si ga tik pred volitvami in ob zapletenih odnosih glede implementacije arbitražne sodbe nihče ne želi prevzeti. Glavnica tožbenih zahtevkov Privredne banke Zagreb in Zagrebačke banke, ki jih ti po pooblastilu hrvaške vlade že več desetletij vodita proti Ljubljanski banki (LB) in NLB, sicer znaša nekaj več kot 172 milijonov evrov, skupni znesek obresti pa je že presegel glavnico. Po neuradnih podatkih naj bi obresti dosegale okoli 180 milijonov evrov. Grožnja, ki jo pomenijo tožbe na hrvaških sodiščih, je tako enaka skoraj že polovici kupnine, ki se je po nekaterih izračunih obetala državi za njen 75-odstotni delež banke. V banki vseskozi vztrajajo, da za tožbe ni pravne podlage. Rezervacij niso oblikovali, a na negotovost v zvezi z izidom tožb ves čas opozarjajo tudi revizorji banke.

- **Država, ki se je morala vrniti domov.** Borut Šuklje, svetovalec za področje Jugovzhodne Evrope in Zahodnega Balkana. Delo, 16.02.2018, str. 5

Hrvaški premier Andrej Plenković se je na pot in nastop v Bruselj, kjer je evropska komisija sprejela nov načrt širitvene politike do držav Zahodnega Balkana, skrbno pripravljala. Morda je tudi zato eno izmed obvezujočih načel, da bodo morale imeti vse države pred sprejetjem v polnopravno članstvo rešena mejna vprašanja, razglasil za pomembno hrvaško zmago ter način lažjega in do države prijaznejšega pogajanja o mejah s sosednjimi državami. Tako niti povabila predsednice Kolinde

Grabar Kitarović srbskemu predsedniku Aleksandru Vučiću, naj obišče Zagreb, ni razumel kot možno in potrebno oživitve skorajda prekinjenih odnosov med državama, temveč kot predsednično premalo premišljeno dejanje.

Grabar Kitarovićeva je javno spomnil na leta 1996 podpisan sporazum o normalizaciji odnosov med Hrvaško in Zvezno republiko Jugoslavijo, predvsem na člen o plačilu vojne škode, ki jo je povzročila jugoslovanska armada. Seveda je vedel, da se takšna vprašanja rešujejo v diplomatski tišini. Vedel je tudi, da se z vojno škodo ponovno odpirajo načrti pokojnega predsednika dr. Franja Tuđmana o vojni in potrebnem zmanjšanju števila hrvaških Srbov ter s tem ponovno odpirajo vprašanja o vzrokih začetka vojne v BiH. A je kljub temu vztrajal. Razloge njegove odločitve je zato treba iskati drugje. Hrvaško predsednico je namreč želel predvsem opozoriti na njene in njune skupne načrte za hrvaški odhod z Zahodnega Balkana.

Prve dni oktobra leta 2015 se je Grabar Kitarovićeva kot gostja udeležila sestanka predsednikov držav višegrajske skupine, Češke, Madžarske, Slovaške in Poljske. Vse, ki bi njeno prisotnost razumeli kot vljuden odziv na povabilo češkega predsednika, je takratni hrvaški zunanji minister dr. Mate Granić opomnil, da je hrvaško sodelovanje predvsem znamenje pomembne, pravzaprav odločilne spremembe njene zunanje politike. Namen teh sprememb je Hrvaški vrniti srednjeevropsko identiteto. Seveda ob ohranjanju potrebnih partnerskih odnosov s sosednjimi državami.

Samo leto pozneje, poleti 2016, je hrvaška skupaj s poljskim predsednikom sooblikovala tako imenovano iniciativo treh morij, Jadrana, Baltika in Črnega morja, ki naj bi zmanjšala odvisnost novih držav EU od ruskih energentov. Ideja je imela izrazito ameriško podporo. Tudi zato se je julija 2017 sestanka predsednikov držav te iniciative v Vroclavu udeležil tudi Donald Trump.

Hrvaška ocena srečanja je bila, da udeležba ameriškega predsednika potrjuje pomembnost hrvaške iniciative ter da je to predvsem nova potrditev čvrstih povezav Hrvaške in srednje Evrope. Če je Granić govoril o preusmeritvi hrvaške zunanje politike, se je dve leti pozneje poudarilo, da gre za načrt novega strateškega pozicioniranja hrvaške države. Da srečanje in pogovor Grabar Kitarovićeva s Trumpom dobesedno spreminja odnos Hrvaške in Zahodnega Balkana. Da Hrvaška zapušča nemirno regijo, ki bo tudi z morebitno vključitvijo v EU ostala na obrobju.

Sledili sta dve predsednični oceni. Prva, da britansko-nemška iniciativa za BiH ni zadostna, saj da daje prevelik poudarek ekonomskim, gospodarskim in socialnim reformam in da se zgolj s takšnimi gospodarskimi spodbudami in dvigom življenjskega standarda prebivalcev razmere ne bodo popravile. Da so ključne politične reforme in spremembe volilnega zakona, ki pa so brez neposredne in vključujoče vloge ZDA neizvedljive. Druga predsednična ocena je zadevala Slovenijo. Hrvaška ocena je bila, da je načrt povezave terminalov utekočinjenega plina od hrvaškega otoka Krk do poljskih plinskih skladišč neposredna konkurenca rusko-nemškemu projektu plinovoda Severni tok 2. Ter da je Slovenija, ki je zadržana do iniciative treh morij, tiha podpornica Severnega toka. Iz tega so izpeljali sklep, da tudi zato Nemčija podpira sodbo arbitražnega sodišča o določitvi slovensko-hrvaške meje. Hrvaška predsednica je, tako je povedala, Trumpa obvestila o mejnem sporu s Slovenijo in z velikim zadovoljstvom razumela njegovo oceno, da je to zgolj še eden izmed bilateralnih sporov v regiji, ki ga morata rešiti državi sami.

Države višegrajske skupine ne kažejo nikakršnega posebnega interesa po morebitni priključitvi novih držav. Iniciativa treh morij ter povezava hrvaškega in poljskih plinskih terminalov ostajata bolj ali manj politični projekt, ki ne najde virov financiranja. Načrtovane hrvaške tesnejše srednjeevropske povezave tako ostajajo brez odgovorov. Razen enega.

Evropska komisija je prve dni februarja sprejela nov širitveni načrt z državami Zahodnega Balkana. In namenila Hrvaški posebno vlogo. Rešiti mora svoja mejna vprašanja s Črno goro, BiH ter Srbijo. Zato je srbski predsednik Vučić ob koncu svojega obiska v Zagrebu povedal, da imajo dve leti časa za bilateralna pogajanja o meji ter da bo zatem treba mejno vprašanje rešiti na mednarodnem arbitražnem sodišču. Hrvaška državna politika bo morala v naslednjih letih sprejemati zapletene in težke mejne odločitve, ki bodo povzročale trenja in spore, za katere nihče ne želi, da pridejo na skupno evropsko mizo nerešeni. Hrvaška se iz nameravane poti v tesnejšo družbo srednjeevropskih držav tako nejevoljno vrača domov. Razsodbe arbitražnega sodišča o meji s Slovenijo ne zavrača zaradi njene vsebine, temveč zaradi strahu, da bo v novih prihajajočih sosedskih mejnih sporih v regiji ostala sama.

Zaradi tega je hrvaška vlada pred dnevi razpisala novo koncesijo za gojenje školjk v slovenskem morju in prav zato je Plenkovič pred dvema dnevoma na srečanju s predsednikom evropske komisije Junckerjem znova pozval slovenskega premiera, ki ga nimajo prav radi, naj začne nove pogovore o meji. Slovenija mora sedaj, ko se je hrvaška politika ne prav zadovoljna vrnila domov, ostati del problema.

- **Kosovski Albanci so odgovorni tudi za manjšine. Vili Einspieler. Delo, 16.02.2018, str. 6**

Deseta obletnica neodvisnosti. Kljub ukinitvi nadzorovane neodvisnosti Kosovo še ne odloča samostojno na svojem dvorišču

V prvem desetletju samostojnosti je Kosovo, ki ga je priznalo 115 držav, doseglo ukinitve nadzorovane neodvisnosti. Priština je začela dialog z Beogradom o normalizaciji odnosov. Kamen spotike sta posebno sodišče za vojne zločine in razmejitev s Črno goro.

Zaradi političnega pritiska mednarodne skupnosti na čelu z Washingtonom je Priština odstopila od poskusa ukinitve posebnega sodišča za vojne zločine Osvobodilne vojske Kosova (OVK), čeprav ga doživlja kot zgodovinsko krivico. Podobna usoda verjetno čaka tudi sporazum o razmejitvi s Črno goro, ki ga kosovski parlament še ni ratificiral. Navsezadnje je to glavni pogoj za vizumsko liberalizacijo, ki bi tudi Kosovcem omogočila svobodno gibanje na schengenskem območju. Kljub formalni ukinitvi nadzorovane neodvisnosti Kosovo ne odloča samostojno na svojem dvorišču. Da še vedno nima polne suverenosti, je razvidno predvsem iz tega, da nima niti lastne armade niti nadzora nad celotnim ozemljem.

Velika pričakovanja Kosovcev

Evropska unija je o kosovski neodvisnosti nevtralna, ker je pet držav članic še vedno ne priznava. V novi strategiji EU za Zahodni Balkan je evropska komisija zapisala, da ima Kosovo možnost sprejemljivega napredovanja z izvajanjem sporazuma o stabilizaciji in približevanju, medtem ko bo večji napredek na njegovi evropski poti možen, ko bodo to dovolile objektivne

okolščine. Čeprav je Priština nezadovoljna s strategijo v delu, ki se nanaša na Kosovo, so v Bruslju prepričani, da ne delajo razlik med državami v regiji.

Kosovo tako kot druge čaka dolga pot do faze integracije tudi zato, ker je EU sklenila, da ne bo uvažala odprtih dvostranskih problemov. Ker ne bo alternative, si morata tako Priština kot Beograd veliko bolj prizadevati za normalizacijo odnosov. Kosovski Albanci so z ustanovitvijo neodvisne države kot večinski narod prevzeli tudi odgovornost, da po najboljših močeh omogočijo ohranitev in razvoj narodnih manjšin. V njihovem primeru to pomeni, da morajo vsem manjšinam zagotoviti največjo možno stopnjo avtonomije in spoštovati bruseljski dogovor o ustanovitvi skupnosti srbskih občin. Kosovci so imeli po razglasitvi neodvisnosti prevelika pričakovanja, ker njihova družba ni imela izkušenj z gradnjo institucij in realne vizije o lastni prihodnosti. V tem obdobju je obljube, ki so jih trosili politiki, spodbudilo upanje in ne realnost. Kosovska družba je dočkala 10. obletnico v depresiji, ker oblast ni izpolnila niti najmanjših pričakovanih državljanov o njihovem vsakdanjem življenju. Med glavne izzive Kosova spadajo tudi krepitev vladavine prava, boj proti korupciji in nepotizmu, gospodarski razvoj in zmanjšanje visoke stopnje brezposelnosti.

Vmešavanje ZDA in Rusije

Mnogi ocenjujejo, da je Kosovo država z mračno perspektivo. Čeprav ni lahko ustvariti nove države, pripisujejo odgovornost za stagnacijo in slabe razmere politični eliti. Ne glede na to, da je vzpostaviti kosovske države metala polena pod noge Srbija, ki je prav tako nedokončana država. Čeprav je dogovor med državama nujen, rezultati javnomnenjskih raziskav kažejo, da je skoraj polovica kosovskih Albancev proti nadaljevanju dialoga, če se vanj ne bo vključil Washington, medtem ko je večina kosovskih Srbov za nadaljevanje dialoga brez posredovanja ZDA. Večina Kosovcev, ne glede na nacionalno pripadnost, ocenjuje, da dialog ne bo končan prihodnje leto in da Srbija do konca dialoga ne bo priznala kosovske neodvisnosti.

V varnostnem svetu ZN je ruski veleposlanik Vasilij Nebenzja ocenil, da morajo sponzorji projekta enostranske razglasitve neodvisnosti po desetih letih razmisliti o njenih posledicah, kot so korupcija, organizirani kriminal, katastrofalne gospodarske razmere, nizka raven varnosti in pomanjkanje perspektive Kosova. Nebenzja je okrcal evropske uradnike, da so tolerantni do Prištine, ki ne spoštuje bruseljskih dogovorov, in opozoril na nevarnost vrnitve radikalnih islamistov iz Sirije in Iraka, ki so nevarni tako za Balkan kot za Evropo.

Veleposlanica ZDA pri ZN Nikki Haley je, nasprotno, ocenila, da se je na Kosovu v zadnjem desetletju okrepila multietnična demokracija. Po njenem morata Beograd in Priština čim prej doseči sporazum o normalizaciji odnosov. Poudarila je, da se ZDA zavzemajo za pravi mir. Namestnik kitajskega veleposlanika Vu Haitao je poudaril, da mora biti pravni okvir resolucija 1244 in da Kitajska spoštuje suverenost Srbije.

- **Korakanje nazaj? Delo, 17.02.2018, str. 4**

Španija

Na kratko

Hoteli so neodvisnost, zdaj bodo morda ob svojo težko izbojevano jezikovno politiko.

Na španskem ministrstvu za izobraževanje proučujejo, kot piše Katalonska tiskovna agencija, kako bi po šolah v Kataloniji spet uvedli španščino kot glavni učni jezik. Kakor razlagajo, bi starši, ki to želijo, morali dobiti možnost, da se njihovi otroci izobražujejo v španščini.

Katalonija je v zadnjih desetletjih razvijala uspešno jezikovno politiko, s katalonščino kot delovnim jezikom v šolah, in brez, kot je ves čas zatrjevala katalonska politika, namernega odiranja španščine, zaradi česar je katalonska družba danes dvojezična in tudi socialno precej povezana.

V zadnjih letih je željo, da bi se otroci učili v španščini, izrazilo manj kot sto družin v Kataloniji. Zdaj, ko je zaradi spodletele osamosvojitve katalonska družba na precejšnji preizkušnji, hoče Madrid vsem omogočiti, da bi pri vpisu izbrali španski jezik. Dokončno odločitev ministrstva je pričakovati v nekaj tednih.

- **Zakaj se Italija ne more spremeniti. Tekst: Saša Vidmajer. Delo, Sobotna priloga, 17.02.2018, str. 13**

Francija in Nemčija se pripravljata na dogovor o evropski prihodnosti, Italija, tretja največja članica evroobmočja in po brexitu med najpomembnejšimi v EU, pa je tik pred parlamentarnimi volitvami. Glavni akterji so nepredvidljivo Gibanje 5 zvezd, desnosredinska koalicija, ki jo vodi 81-letni Silvio Berlusconi, in demokrati Matteo Renzi, njihova podpora kopni. Evropa zaskrbljeno pogleduje proti državi, katere politika je bila vedno kaotična.

Pravkar se je končal festival v Sanremu in njegova liturgija na neki način zvesto odslikava Italijo kot tako, njeno teatralnost, ceremonialnost, veličasten ritual. Sanremo je lep, prazen obred, letos že 68. zapored, poln je lahkotnosti in mediteranskega šarma, nabit je z nostalgijo, na odru teatra Ariston se čas zavrti nazaj. Toda canzone, kot so bile tiste nekdanje, ne obstajajo več.

Nostalgija in fantazija

V italijanski politiki pa je še vedno aktualen ostareli Silvio Berlusconi. Že zdavnaj so ga odpisali, potekel mu je rok trajanja, videti je grotesken, vendar je spet tu, vnovič v veliki prednosti pred političnimi tekmeči. Na vrhuncu politične moči v devetdesetih je bil predmet identifikacije velikega dela italijanske družbe, zdaj je del kolektivnega spomina, volivcem se ponuja kot par zanesljivih, preizkušenih, varnih rok. Ko se je konec preteklega leta vrnil na politično prizorišče, so v Evropi začudeno opazovali njegovo ponovno vstajenje. Pa vendar je za Bruselj bolj zaželena izbira kot novinec Gibanja 5 zvezd Luigi Di Maio ali skrajno desna Severna liga Mattea Salvinija.

Italijanska predvolilna kampanja je fantazija, stranke se dobrikajo, prilizujejo in obljubljujejo vse, od fiskalnih popustov, bonusov, podpor do ukinjanja davkov. Njihovi programi so utopični projekti, levica nima konsistentne gospodarske strategije, Berlusconi ponuja svoje izrabljene recepte, prazne obljube so se pomešale z lažmi. To je odraz politične kulture v državi, takšna kampanja je pisana na kožo povprečnemu Italijanu.

Gledamo zgodovinske slabosti italijanske države in družbe, povezane s splošno degradacijo družbe v minulih dveh desetletjih. V preteklem obdobju je Italija doživela vse mogoče sentimente: jezo in gnev proti kasti, izgubo legitimnosti vodilnega političnega razreda, razočaranje nad antikorupcijo, a tudi razočaranje nad mlado zvezdo, predsednikom vlade

Matteom Renzi, ki je obljubljal, da bo spremenil ustavo, pometel z nekdanjo vladajočo garnituro, da bo pravzaprav spremenil vse. Zdaj spet mnogi mislijo, naj vse ostane tako, kot je.

Težko je predvideti, kakšna bo prihodnja vlada v Rimu, 4. marec najbrž ne bo prinesel nedvoumnega zmagovalca.

Najverjetnejši scenarij je, da nobena stranka in nobena koalicija ne bo dobila zadostne večine za oblikovanje vlade.

Javnomnenjske ankete kažejo prednost Gibanja 5 zvezd, ima kakih 29 odstotkov, vendar tudi stranka Beppeja Grilla, ki nastopa proti establišmentu, očitno ne bo imela potrebne večine v obeh parlamentarnih domovih. Demokratsko stranko je pred meseci zapustila struja Pietra Grassija, mnogi jo obtožujejo razbitja enotnosti leve sredine, odprli so maneverski prostor Berlusconi; PD ima zdaj kakih 25 odstotkov in vztrajno izgublja podporo. Bivši trikratni premier, voditelj Naprej, Italija, je na čelu koalicije s Severno ligo Salvini in Brati Italije Giorgie Meloni, skupaj imajo največ, skoraj 36 odstotkov podpore. Napovedi nakazujejo nekoliko drugačno politično ravnotežje od tistega po volitvah leta 2013, predvsem je opazen trend padanja podpore demokratski stranki. Volitve bodo velika preizkušnja za Mattea Renzija.

Politika in antropologija

Med možnimi povolilnimi izidi je velika koalicija, v njej bi igrala ključno vlogo Berlusconijska stranka, recimo z demokrati in še kom. V palači Chigi bi tako lahko obstal aktualni ministrski predsednik Paolo Gentiloni. Stranka Naprej, Italija je v preteklosti že podpirala tehnično vlado premierov Maria Montija in Enrica Lette, sedanje izjave Berlusconijske in laskanje Gentiloniju – kar vznemirja njegove desnosredinske zaveznike in kaže globoke razpoke s Salviniem – gredo v to smer. Še en morebitni scenarij je desnosredinska vlada, ki bi vključevala tudi Ligo, pa malo verjetna možnost vlade samo Gibanja 5 zvezd, če bi to dobilo potrebno večino, ali pa povezava slednjega s skrajno desno Ligo in stranko Fratelli d'Italia.

Evropo vznemirjajo protievropski glasovi. Tuji veleposlaniki, akreditirani v Italiji, poročajo v svoje prestolnice o bizarni volilni kampanji: obljubah največje stranke, da bo odpovedala pokojninski zakon Fornero, napovedih Di Maia, da bo v osmih letih zmanjšal javni dolg za 40 odstotkov, izjavah desnice o uvedbi linearne dohodnine, izgonu 600 tisoč migrantov iz države, ukinitvi univerzitetnih prispevkov.

Ekonomski svetovalec Gibanja 5 zvezd Lorenzo Fioramonti, omenjajo ga kot možnega ministra za gospodarski razvoj, je pozval k evropski razpravi o restrukturiranju javnega dolga Italije in »številnih drugih držav«. Rekel je, da je evropski sistem zrel za spremembe, in spet aktualiziral neortodoksne poglede najmočnejše italijanske stranke. Giorgia Meloni, obraz skrajno desne stranke, ki je naslednica fašistov – ima samo pet odstotkov podpore, vendar brez nje Berlusconijska desnosredinska koalicija nima večine –, zagovarja »varnost in red« in agresivno protipriseljensko politiko. Nedavni napad v srednjeitalijanskem mestu Macerata, težko bi ga definirali drugače kot rasizem, je pokazal, kako blizu sta si sovražni govor in nasilje. Identificirani napadalec je pripadnik Lige, njen voditelj je obsodil nasilje, a to je stranka, ki neti protipriseljenski gnev in razlaga, da prišleki ogrožajo »belo raso«. Roberto Saviano piše o volilnem telesu, ki je dovzetno za ksenofobijo, in o vrnitvi fašizma v Italijo, ki paralizira politični sistem. Ob tem se splača spomniti na breme, ki ga je zaradi neobstoječe evropske priseljenske politike deset let in dlje več kot spodobno nosila Italija. EU je brezbrizno gledala stran, zdajšen odpor do prišlekov je tudi posledica tega.

Vprašanje je, kaj bo po marčnih volitvah s politično stabilnostjo in kaj z vlado, vendar so strahovi, da bi Italija opustila evro, pretirani. Niti Liga, ki problematizira skupno valuto in trdi, da je kriva za gospodarske težave Italije, ne misli resno z izstopom, premierski kandidat Gibanja 5 zvezd Luigi Di Maio se je referendumu o evru odrekel. Vtis, da smo spet na robu velike, eksistencialne krize, je umišljen.

Bolj skrb zbujajoč je populizem. V Evropi je razmeroma novodoben fenomen, Italija ga je izkusila že pred desetletji, z njim ima dolgo prakso. Številne rimske vlade, med drugim tri Berlusconijske, so bile populistične. Večkratni premier je leta 1994 ustanovil stranko Forza Italia, na ruševinah razpadlega italijanskega povojnega strankarskega sistema se je povzpел na oblast, s kombinacijo velike gospodarske, politične in medijske moči si je prilastil državo. Davno pred Donaldom Trumpom je spisal priročnik populizma. Ploden teren za populizem so bile italijanske politične in ekonomske krize, vključno z izgubo legitimnosti politike in njenih institucij. Nakar so populistje dodatno razgradili politični sistem, njihove obljube so se izkazale za prazne, nezadovoljstvo in nezaupanje sta se samo poglobili. Na zadnjih volitvah pred petimi leti so Gibanje 5 zvezd, Naprej, Italija in Severna liga dobili skupaj več kot 50 odstotkov volilnih glasov.

Vrsto let so bili pogledi usmerjeni samo v eno evropsko smer, proti Angeli Merkel. Dovolj je bilo razbirati njene geste in interpretirati njen molk. Zdaj, ko kanclerka zvezda zahaja, postaja evropski oder širši, s poslavljanjem Velike Britanije in od evropske mize odrinjeno Poljsko je prostor predvsem za Francijo, a tudi za Italijo. Je ustanovna članica evropske skupnosti in še vedno ena vodilnih industrijskih držav na celine, med drugim z izdelki, ki jih v svetu zna proizvesti edino ona. Morala bi imeti ustrezno težo v kakršni koli konstelaciji Evropske unije.

- **Strah pred novimi vojnami in zaostrovanji. B. K. Delo, 19.02.2018, str. 1**

Münchenska varnostna konferenca. Juncker je razburil z izjavo o mejah na Zahodnem Balkanu – Netanjahu o Iranu

München – Po nastopu izraelskega premiera Benjamina Netanjahuja na varnostni konferenci, ki se je je konec tedna udeležilo okrog 500 politikov in varnostnih strokovnjakov, se nekateri bojijo nove vojne na Bližnjem vzhodu.

Netanjahu je primerjal jedrski sporazum z islamsko republiko Iran z münchenskim sporazumom iz leta 1938, s katerim so tedanje evropske veselile dovolile Adolfu Hitlerju zasedbo delov Češkoslovaške, temu dejanju pa je kljub temu sledila najbolj katastrofalna vojna z zgodovini. Po prepričanju izraelskega premiera tudi jedrsko oboroženega Irana, ki Izraelu ne priznava pravice do obstoja, ne bo mogoče zadržati. »Ne preizkušajte nas!« je zažugal iranskemu zunanjemu ministru Mohamedu Džavadu Zarifu, ki je izraelski govor označil za cirkus.

Vroč razprave so potekale tudi o vlogi Rusije pri spodkopavanju zahodnega sveta, krepitvi evropske obrambne sposobnosti in številnih drugih vprašanih. Z izjavo, da ta čas zelo trpi zaradi slovensko-hrvaškega spora, je razburil predsednik evropske komisije Jean-Claude Juncker. »Če bi evropska komisija pogojevala nadaljnjo vključitev v Evropsko unijo z ureditvijo meja, bi to dalo veliko moč prav članici, ki noče implementirati odločbe arbitražnega sodišča,« je v Münchnu komentirala slovenska ministrica za obrambo Andreja Katič.

- **Trpljenje starega Junckerja. Barbara Kramžar. Delo, 19.02.2018, str. 1**

Tema dneva

Evropska komisija je nedavno objavila strategijo »za verodostojno širitveno perspektivo in okrepljeno sodelovanje EU z Zahodnim Balkanom«. Izjave predsednika Jean-Clauda Junckerja na Münchenski varnostni konferenci pa kažejo, kako skrb zbujačoče so lahko nekatere predpostavke sprejemanja preostalih držav nekdanje Jugoslavije in Albanije v evropsko družino miru in blaginje. Vztrajanje pri predhodni rešitvi obmejnih vprašanj je na prvi pogled razumno, v balkanski praksi pa lahko tistim, ki se že zdaj ne držijo dogovorov, da še več možnosti za izsiljevanje.

Gre seveda predvsem za Hrvaško, ki ne priznava rzsodbe arbitražnega sodišča o meji s Slovenijo, pa čeprav je med vstopanjem v Evropsko unijo obljubila, da jo bo spoštovala. Zato ni res, da se vpleteni strani ne moreta sporazumeti o načinu uresničevanja arbitražne rzsodbe, kot pravi Juncker, njegovo vztrajanje (in vse evropske komisije), naj zahodnobalkanske države svoje obmejne spore uredijo, še preden se včlanijo v EU, pa lahko prinese prav tisto, kar si nikakor ne želi na »zelo kompliciranem, zelo občutljivem« območju Zahodnega Balkana: uvažanje nestabilnosti s tega območja v EU. Hrvaška nima nerešenih meja le s Slovenijo, ampak tudi s Srbijo, Bosno in Hercegovino ter Črno goro.

Če naj torej krovna evropska organizacija izvaža stabilnost na Zahodni Balkan, bi bilo treba v Bruslju napeti vse sile za obojestransko spoštovanje arbitražne rzsodbe. Juncker, ki poudarja, da zaradi spora med Slovenijo in Hrvaško »trpi«, se boji, da lahko »čez noč« spet doživimo konflikte kot na začetku devetdesetih let minulega stoletja, v Piranskem zalivu in drugod pa je na tehnični tudi pravna država Evropske unije. S takšnimi vlogami se ne gre igrati.

- **»Prihodnost je zdaj«. Dr. Kozma Ahačič, prvopodpisani po abecednem vrstnem redu in 400 zaposlenih na raziskovalnih inštitutih in univerzah, objavljeni na www.delo.si/mnenja Delo, 19.02.2018, str. 5**

Odperto pismo predsedniku Vlade RS dr. Miru Cerarju.

Pisma bralcev in odmevi

V mediju, ki velja za resnega in odgovornega, je bilo pred kratkim brati, da so dobički podjetij v Sloveniji predlanskim zrasli za več kot 94 odstotkov. Povprečna bruto plača temu gibanju ni sledila, povišala se je le za 1,2 odstotka. Poleg tega je znano, da prebivalke in prebivalci Slovenije po večini delamo več kot 40 ur na teden, od tega vsaj dvajsetina tudi nadure, ki neredko niso plačane.

Iz vseh teh podatkov ni težko izpeljati sklepa: tolikanj opevana gospodarska rast ni posledica novih spoznanj in iz njih izhajajočih tehnoloških inovacij ter novih rešitev, temveč slabo plačanega dela. Mnoge mednarodne organizacije kot tudi domači strokovnjaki že dlje časa opozarjajo Slovenijo, da mora nujno zamenjati razvojno paradigmo, ki naj temelji na rasti in produktivnosti, podprti z raziskavami in inovacijami, ne pa na povečevanju intenzivnosti dela.

Raziskovalke in raziskovalci, ki smo že zdavnaj obupali nad tem, da bi dobivali pošteno plačilo za svoje delo, ne glede na zgoraj zapisane ugotovitve, pa ne moremo in nočemo obupati nad razmerami, v katerih delamo. Ne moremo prenehati verjeti in upati, da se bodo najprodnornejši znanstvenice in znanstveniki vendarle odločili za delo v Sloveniji. Da bodo delovne razmere pri nas privabile vsaj peščico zanesenjakov iz tujine in da se mlajše kolegice in kolegi ne bodo ves čas bali za delovna mesta.

Za to so potrebna dodatna sredstva! Za to je treba držati besedo! Zato Vas, spoštovani gospod predsednik vlade dr. Miro Cerar, v duhu stare modrosti, ki pravi, da je prihodnost zdaj, pozivamo, da izpolnite dano obljubo in spodbudite okrevanje raziskovalne sfere. Pozivamo Vas, da z razliko (4,4 milijona evrov) do obljubljenih dodatnih 9 milijonov evrov za leto 2017, ki jih vlada še ni zagotovila, na primer okrepite pravkar odprt razpis Javne agencije za raziskovalno dejavnost RS (ARRS) za raziskovalne projekte in s tem omogočite, da se bo sramotno nizek odstotek uspešnosti (16-odstotni) projektnih prijav vsaj malo popravil. Ker je prihodnost zdaj, je zdaj treba tudi ukrepati!

- **Makedonija se je odrekla Aleksandru Velikemu. Vili Einspieler. Delo, 19.02.2018, str. 6**

Pogajanja Skopja z Atenami. V Evropski uniji vlada optimizem, da bo mogoče spor o imenu rešiti že do konca junija. Makedonska vlada je preimenovala avtocesto in skopsko letališče, ki sta se imenovala po Aleksandru Velikem. Gre za uresničitev dela dogovora o novem imenu Makedonije, ki sta ga dosegla Skopje in Atene s pomočjo posrednika Združenih narodov Matthewa Nimetza.

V Evropski uniji vlada optimizem, da bo mogoče spor o imenu med Skopjem in Atenami rešiti do konca junija. Tega mnenja je bil na neformalnem zasedanju zunanjih ministrov v Sofiji evropski komisar za širitvena pogajanja Johannes Hahn. Visoka zunanjepolitična predstavnik EU Federica Mogherini je povedala, da je proces reševanja spora o imenu, ki poteka pod okriljem ZN, zelo spodbuden. Bolgarska zunanja ministrica Ekaterina Zaharieva pa je menila, da je na voljo dovolj časa tako za rešitev spora o imenu kot za sprejem nujnih reform, da bo junija mogoče začeti pristopna pogajanja z Makedonijo.

Protesti proti kompromisu

Makedonski premier Zoran Zaev je izrazil pripravljenost, da bi za rešitev spora o imenu države z Grčijo lahko Makedoniji dodali geografsko označbo. Med doslej znanimi predlogi so Nova, Zgornja, Severna in Vardarska Makedonija ter Republika Makedonija (Skopje). Proti kakršnim koli pogajanjem z Grčijo glede imena Republika Makedonija so Makedonci po svetu. Ustavitev pogovorov o spremembi imena makedonske države so zahtevali tudi udeleženci ljubljanskega shoda v podporo imenu Makedonije, ki ga je pripravila civilnodružbena iniciativa slovensko-makedonskega prijateljstva.

Zaev za rešitev, a ne za vsako ceno

Zaev je izjavil, da bo rešitev spora o imenu, ki bo sprejemljiva za EU in Nato, sprejemljiva tudi za Makedonijo. Kot je še izpostavil, je vlada pripravljena storiti vse, kar je v njeni moči, vendar za rešitev spora ni pripravljena plačati vsake cene. Končna rešitev mora jamčiti identiteto in dostojanstvo, ki sta vitalnega pomena, obema sptima stranema. Po njegovem zaradi rešitve spora o imenu, ki ga morajo končati z mednarodnim sporazumom, ne bo potrebna sprememba makedonske ustave, ki so jo nazadnje spremenili leta 1993.

Množični protesti proti kompromisu o imenu so v minulih tednih potekali tudi v Atenah. Grškega premiera Aleksisa Ciprasa čaka herkulski naloga na domačem dvorišču. Najprej mora prepričati koalicijsko partnerico Neodvisni Grki, nato pa javnost na čelu s protestniki, ki jih podpira tako glavna opozicijska stranka Nova demokracija kot tudi

neonacistična Zlata zora. Nasprotnike kompromisa o imenu podpirajo številni lokalni kleriki, čeprav se je pravoslavna cerkev izrekla za nevtralnno.

Spor ima globoke zgodovinske korenine

Spor med Atenami in Skopjem o imenu Makedonije ima korenine, ki segajo daleč v zgodovino. V članku o zgodovini uporabe imena Makedonije kot geografske, upravne ali politične enote tako Deutche Welle navaja, da je težava v tem, da so se meje makedonske regije zelo spreminjale.

Po sedaj veljavni definiciji geografska regija Makedonija vključuje sedanjo grško upravno regijo Makedonijo, celotno makedonsko državo ter dele Albanije, Bolgarije, Srbije in Kosova. Izvorno je bilo antično kraljestvo Makedonija majhen del sedanje istoimenske grške province.

Geografska regija, ki je danes znana kot Makedonija, je enaka delu Otomanskega cesarstva, ki je bilo znano kot Otomanska Vardarska Makedonija. Vključevala je grška in slovanska območja ter je bila razdeljena na tri upravne enote, vendar se je koncept Makedonije ohranil.

Po razpadu Otomanskega cesarstva je zahodni del Vardarske Makedonije postal del Kraljevine Jugoslavije, znan kot Južna Srbija. Po drugi svetovni vojni je Makedonija postala republika takratne Jugoslavije. Po razpadu nekdanje Jugoslavije so bile Atene zaskrbljene tudi zaradi poskusa Skopja, da bi si prilastil dediščino Aleksandra Velikega. Zaradi spora o imenu, ki se vleče že več kot četrto stoletja, Atene blokirajo nadaljnje približevanje Makedonije EU in Natu.

- **Sanje o skupnem predsedniku. Delo, 20.02.2018, str. 6**

Albanija in Kosovo

Na kratko

Priština – Albanski premier Edi Rama je v nedeljo v Prištini povedal, da bosta imela Kosovo in Albanija v prihodnosti skupno zunanjo politiko, morda pa tudi skupnega predsednika države. »Albanija in Kosovo bosta imela skupno zunanjo politiko in ne samo skupnih veleposlaništev in diplomatskih misij. Zakaj ne bi imela celo enega predsednika kot simbola narodne enotnosti in skupne nacionalne varnostne politike?« je dejal Rama na slavnostni seji parlamenta v Prištini ob desetletnici samostojnosti Kosova. Priznal je sicer, da ta ideja za zdaj ni uresničljiva, a je prepričan, da je sanje mogoče uresničiti.

- **Rezijanska srčna govorica. Silva Čeh. Delo, 20.02.2018, str. 16**

Pesniško-glasbeni večer. Nastopili bosta Silvana Paletti, kulturna ambasadorica Rezije, in Bogdana Herman

Ljubljana – Društvo slovenskih pisateljev vabi v sredo v Cankarjev dom (Klub CD ob 19. uri) na pesniško-glasbeni večer ob svetovnem dnevu maternega jezika z naslovom Rezijanska srčna govorica.

Gostja bo častna članica Slovenskega centra Pen in prejemnica nagrade mira leta 2016 Silvana Paletti. Palettijeva je pesnica, pripovedovalka, pevka, ena najaktivnejših kulturnih ambasadoric Rezije ter mojstrica rezijanskega dialekta in izročila.

Nastopila bo tudi Bogdana Herman, pesnica, raziskovalka in pevka ljudskih pesmi, ki je o Palettijevi povedala: »V samoti Rezije, kjer – tako kot na Islandiji ali v Tibetu – le majhno število občutljivih in odgovornih ljudi lahko poskrbi za to, da se ni ne pretrga, so njeni temni oji in iji razkrivali vso lepoto ene izmed starodavnih različic slovenskega jezika.« Leta 2010 je slovenski Pen izdal knjigo avtorice Palettijeve z naslovom Poezija iz Rezije/Poetry from Val Resia/Poésie de Val Resia, že pred leti je izdala Rozajanski serčni romonenj – La lingua resiana del cuore – Rezijanska srčna govorica, potem še glasbeni prvenec Mali rug/Glasba neba leta 2014, ob katerem so na spletni strani Sigica (Slovenski glasbeno-informacijski center) zapisali, da je Silvanino pesemsko veselje zdravo, čvrsto, npravno in nekako tudi sveto.

- **Tožba proti Hrvaški ostaja skrivnost. Zoran Potič, Peter Žerjavič. Delo, 21.02.2018, str. 2**

Arbitražna. Slovenija se osredotoča na več stvari, ena od teh je ribolov

Ljubljana – Čeprav so slovenski predstavniki oblasti že pred časom napovedali tožbo proti Hrvaški pred sodiščem EU zaradi neizvajanja arbitražne odločbe, predstavlja vsebina tožbe eno največjih skrivnosti. O eni izmed razlag, zakaj naj bi bila tožba utemeljena, se je razpisal specializiran medij za evropsko politiko **Politico**.

Po omembi predsednika evropske komisije Jean-Clauda Junckerja o težavah zaradi neizvrševanja arbitražne odločbe med Slovenijo in Hrvaško na Münchenski varnostni konferenci je zadeva pritegnila tudi pozornost širše javnosti, čeprav je Juncker še pred kratkim trdil, da ta tema nikogar ne zanima. Pisanje Politica potrjuje nasprotno, saj razkrivajo (pri čemer se sklicujejo na slovenske diplomatske vire), da bi utegnili Slovenija tožbo utemeljevati z argumenti, da Hrvaška resnično krši pravico do ribolova iz 259. člena pogodbe o Evropski uniji.

Nezakonit ribolov

V Politicu navajajo mnenje neimenovanega pravnega strokovnjaka EU, da bi lahko Slovenija na tej podlagi v zgodbo pritegnila tudi evropsko komisijo, vendar bi bila to skrajna možnost z znatnimi finančnimi posledicami.

Na slovenskem ministrstvu za zunanje zadeve medijskih objav s takšno vsebino ne komentirajo. Po naših poizvedovanjih lahko sklepamo, da je vsebina tožbe proti Hrvaški zdaj ena največjih državnih skrivnosti, dostop do dokumentacije je omejen le na nekaj ljudi. Na MZZ so se odločili za izredne varstvenostne ukrepe po slabi izkušnji s sodnim procesom v arbitraži, ko je takratni visoki vladni uradnici Simoni Drenik do danes neznana tuja država prisluškovala pogovorom s sodnikom Jernejem Sekolcem.

Po naših informacijah je postopek proti Hrvaški povezan s kršitvijo prava EU na področju ribolova (pomoč pri nezakonitem ribolovu) zgolj eden od scenarijev, ki so na mizi v fazi načrtovanja pravnih postopkov, ker Hrvaška zavrača izvršitev arbitražne razsodbe. Ali kot je pojasnil naš vir, slovenske oblasti so osredotočene na več stvari. Iz vsebine, ki se je pojavila v medijih, lahko sklepamo, da slovenske oblasti poleg tožbe po 259. členu pogodbe o delovanju EU snujejo tudi vzporedne postopke zaradi omogočanja nezakonitega ribolova hrvaških ribičev v slovenskih notranjih vodah. Ribiške pravice v Piranskem zalivu so urejene z več evropskimi uredbami in z letom 2013 so bile vnesene tudi v pravni red EU. S tem, ko je Slovenija začela implementirati arbitražno odločbo, so začela veljati določila zakona o morskem ribištvi ter pravila iz uredb, ki predvidevajo nacionalni postopek uveljavljanja pravic za hrvaške ribiče v slovenskem teritorialnem morju, pojasnjujejo na ministrstvu za kmetijstvo. Poenostavljeno rečeno, slovensko stališče je, da so hrvaški policijski organi s spremljanjem

hrvaških ribičev (ki bi morali zaprositi za dovolilnice, na voljo jih je za največ 25 ribiških plovil) v slovenskih notranjih vodah kršili evropski pravni red.

Timmermansu ni uspelo

Evropska komisija je konec prejšnjega tedna objavila uradni zapisnik zasedanja 20. decembra, ko so na kolegiju komisarjev znova obravnavali vprašanje arbitražne razzodbe. Na njem je prvi podpredsednik evropske komisije Frans Timmermans poročal o arbitraži. Predsednik evropske komisije Jean-Claude Juncker je Timmermansa novembra imenoval za posrednika, ki bi moral do konca leta obiskati obe glavni mesti, a je njegova misija spodletela.

Povzetek Timmermansovega poročila je neobičajno skop – tudi z vidika transparentnosti delovanja evropske komisije –, saj v njem niso niti z besedo omenjeni vsebina razprave in nastopajoči. Julija, ko je bila arbitraža obravnavana prvič, so podrobno objavili različne argumente in tudi oceno pravne službe, ki je poudarila povezavo zadeve s pravom EU. V zadnjem zapisniku je navedeno le, da bi morali državi izvršiti arbitražo do 29. decembra.

Tega dne je predsednik vlade Miro Cerar skupaj z zunanjim ministrom Karlom Erjavcem poslal pismo Junckerju in Timmermansu. V njem je evropsko komisijo pozval, naj nemudoma ukrepa, ker Hrvaška zavrača implementacijo arbitraže in ne izpolnjuje zavez, ki jih ima kot članica EU. To je eden od argumentov Slovenije, s katerimi zavrača Junckerju tezo, da sta obe državi odgovorni in da nista sprejeli ponujene roke Bruslja za pomoč.

- **Radi bi urad in stalen denar. Barbara Hočvar. Delo, 21.02.2018, str. 2**

Kulturne pravice pripadnikov narodov SFRJ. Dragan Matić: Slovenija naj bi z zakonom zagotovila stalno skrb za ohranjanje in razvoj identitete

Ljubljana – Predlog za urejanje kolektivnih kulturnih pravic pripadnikov narodov nekdanje SFRJ je prestal prvo parlamentarno sito s podporo SMC, SD, Levice in nepovezanih. O zakonu, ki ne podeljuje političnih pravic, je slišati številne pomisleke. Vlada še ni dala mnenja.

Predlog zakona o uresničevanju kolektivnih kulturnih pravic narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje Jugoslavije v Sloveniji so po besedah prvopodpisanega Dragana Matića v SMC pripravili v sodelovanju s predstavniki skupnosti Srbov, Hrvatov, Bošnjakov, Črnogorcev, Albancev in Makedoncev, vložili pa so ga s podporo SD, Levice in dveh predstavnikov Desusa. Z njim naj bi država zagotovila »stalno skrb za ustvarjanje možnosti ohranjanja in razvoja identitete«, kot se je izrazil Matić.

Zakon predvideva preoblikovanje službe za kulturne raznolikosti in človekove pravice na ministrstvu za kulturo in ustanovitev urada za narodne skupnosti pripadnikov nekdanje SFRJ ter nanj prenaša pristojnosti financiranja.

Ustanovili bi tudi svet kot posvetovalno telo vlade, predstavnike narodnih skupnosti v njem pa bi imenoval njihove reprezentativne organizacije, pri čemer bi upoštevali število članov zvez društev, zlasti pri skupnostih, kjer jih je več. S tem pravnim okvirom bi sistemsko uredili financiranje urada, pa tudi zvez društev, ki do denarja ne bi prišle le na razpisih za konkretne programe kot doslej, temveč bi društva dobivala sredstva tudi za prostore, računalniško opremo in morebitne zaposlene.

Kakšne bodo finančne posledice predloga, še ni mogoče oceniti, saj morajo najprej soočiti stališča skupnosti o tem, kakšne so njihove potrebe, je dejal Matić, ki poudarja, da se s tem zakonom izpolnjuje politična zaveza, ki jo je državni zbor leta 2011 dal v deklaraciji o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ. Omogočal bo spodbujanje, razvoj in ohranitev narodne identitete in okrepil zavedanje o enakopravni integriteti s slovensko družbo, zagotavljajo snovalci. V popisu leta 2002 se je okoli 11 odstotkov prebivalcev opredelilo za pripadnike narodov nekdanje SFRJ.

Kaj pa Nemci?

Za Levico je takšna ureditev korak v pravo smer, so pa prepričani, da bi morale biti manjšine zapisane v ustavo. Iz SDS, NSi in dela Desusa pa je slišati številne pomisleke – od tega, da je za vsebinsko razpravo premalo podatkov, denimo, kaj konkretno je služba za kulturne raznolikosti naredila in česa ni, koliko sredstev je zdaj namenjenih za podporo društvom ter kaj naj bi bilo komu kršeno. V SDS so prepričani, da pravice manjšin urejajo že obstoječi zakoni, štiti jih celo ustava, prvemu podpisniku Matiću pa so večkrat posredno očitali, da ustanavlja urad, da bi imel zaposlitev po volitvah, kar je pa sam neposredno zavrnil.

Primož Heinz iz Desusa, ki je napovedal, da bodo njihovi poslanci glasovali po lastni vesti, pobudo razume »predvsem v smislu, da matične države premalo financirajo te narodnosti in da je to pritisk na državo Slovenijo, da izdatneje financira manjšine«. Zakon po njegovem mnenju hkrati sproža več vprašanj, kot daje odgovorov. Ne dotika se na primer Nemcev, Avstrijcev in Judov v Sloveniji.

Kar ni ostalo neopaženo, pa je, da svojega mnenja o predlogu ni dala vlada. To menda niti ni nujno v tej fazi postopka, posredovali naj bi ga do obravnave na matičnem odboru, kar naj bi bilo v začetku marca. Vendar je po naših informacijah mnenje že bilo uvrščeno na dnevni red zadnje seje, a potem tudi umaknjeno, ker naj bi bilo potrebno še usklajevanje. Neuradno je slišati, da je bil predlog mnenja, ki so ga spisali na ministrstvu za kulturo, negativen. Menda predvsem zato, ker nekatere rešitve ne bi bile izvedljive. Nekatere pomisleke naj bi imeli tudi v vladni zakonodajni službi. Pojavljala naj bi se vprašanja o skladnosti zakona z ustavo.

- **Negotovost še večja kot kdaj prej. Tone Hočvar. Delo, 21.02.2018, str. 6**

Italija. Kdor bo zmagal, ne bo imel večine za vladanje, kažejo ankete – Vsi se bojijo Gibanja 5 zvezd komedijanta Beppeja Grilla

Konec prihodnjega tedna bodo Italijani spet volili. Ankete kažejo najbolje desnosedinski koaliciji, ki jo je skrpal Silvio Berlusconi, sega pa od desne sredine do skrajne desnice. Drugo mesto se obeta mavrično-brezbarvnim populistom komika Beppeja Grilla, ki predvsem nasprotujejo vsemu ustaljenemu.

Šele tretji na lestvicah so zdaj vladajoči Demokrati, ki jih formalno še vodi strankin »grobar« Matteo Renzi. V svojih vrstah pa vendarle imajo tudi sedanjega premiera Paola Gentilonija, ta čas morda najbolj resnega in upoštevanega politika v državi. Marsikdo, celo nasprotniki, bi ga tudi v prihodnje najraje videl v vladni palači.

Italija je v povojnem obdobju, po padcu fašizma, koncu kraljevine in rojstvu republike, preživela že marsikaj. Kljub menjavam vlad skoraj vsako leto ji je šlo razmeroma dobro, dokler je imela vlogo največje letalonosilke na svetu in so za denar in ravnotežje skrbeli v Washingtonu. Tudi za razmeroma opazno opozicijo jim je bilo mar, da se je Italija lahko zdela demokratična zahodna država. Vladali so demokristjani, ki so posrkali medse večinski del prej 26 milijonov fašistov. Za ravnotežje so skrbeli komunisti, ki so kar dobro živeli v tedaj nadvse uspešnem italijanskem kapitalizmu. Eksistencialni problemi so se začeli s padcem berlinskega zidu, dramatične razsežnosti neprilagojenosti novim časom pa je Italija doživela ob začetku svetovne gospodarske krize pred desetletjem.

Današnja podoba je precej manj preprosta kot tista pred četrto stoletje. Takrat je stopil na oder gradbeni podjetnik in rastoči medijski mogotec Silvio Berlusconi, rešil, kar se je rešiti dalo po razpadu krščanske demokracije, ki jo je razžrla korupcija. Kar je sestavil okrog svoje stranke Naprej, Italija, so imenovali desna sredina. Na drugi strani je zmerni del demokristjanov s prav tako razpadlimi komunisti povezal Romano Prodi in ustvaril levo sredino. Zgodba je trajala, dokler se ni balon razpočil. Odnoslo je Berlusconi, v ozadje se je umaknil odrinjeni Prodi, ki je edini kar dvakrat premagal Berlusconi na parlamentarnih volitvah. Tudi Berlusconijevega velikega soborca Umberta Bossija, ki je s Severno ligo vnesel skrbi celo v Evropo, je odplaknila korupcija. Bossi je s pojavom Severne lige poskrbel za dobro počutje družbene plasti, ki jo po svetu radi označijo za »lumpen«. Izgubila je levica, ki ni opazila, da se je svet vrтел tudi po razpadu Sovjetske zveze.

Kdo je večji populist in demagog

Vsa zgodovina povojnega razvoja in potem stagnacije, nazadnje pa še velike svetovne krize, ki je vplivala na Italijo bolj kot na druge države v Evropi, je v tem stoletju postala odveč mlajšim generacijam. Spretni komik Beppe Grillo jih je znal s pomočjo prijateljev, ki so obvladali medmrežje, združiti v Gibanje 5 zvezd. V parlamentu, ki je odločal do razpisa sedanjih volitev, so bili Grillovi najmočnejša posamična stranka. Vladali so Demokrati, h katerim so pribežali nekateri vplivni Berlusconijevi zvesti oprode. V zadnjem mandatu so se zamenjali trije premieri. Z nenavadnim, spretnim udarom je demokrate in potem še vlado prevzel mladi povzpetnik Matteo Renzi, ki je potem samega sebe zbrcal iz vladne palače. V obdobju, ko je v Evropi moderno in tehtno govoriti o populizmu, ki ga največkrat enačijo z desno stranjo, se v Italiji sprašujejo, kateri izmed strankarskih voditeljev, ki se jim ponujajo pred volitvami – te bodo 4. marca –, bolj in kateri manj sodi k populistom, kdo je večji demagog in kdo sploh ima trden program za vladanje. Silvio Berlusconi, ki je pred leti veliko prispeval k italijanski poti navzdol, se zdi – pa tega zahodni analitiki skoraj ne morejo doumeti – na desnici še najbolj sprejemljiva osebnost. Ker sam ne more vladati, saj je bil pravnomočno obsojen, ima za v palačo pripravljenega svojega kandidata Antonia Tajanija, vodjo evropskega parlamenta. Premier bi bil rad tudi trdi desni populist, že kar skrajni desničar Matteo Salvini, njegova Liga ni več samo severna. Berlusconijevi družčini napovedujejo 35–36 odstotkov glasov, premalo za vladanje, spodnja meja za to, da zmagoviti stranki pripišejo večino, je 40 odstotkov. Beppe Grillo, ki tudi ne more voditi vlade, ker je že bil pravnomočno obsojen, pošilja v boj za vladanje mladega samovšečnega populista Luigija Di Maia. 5 zvezdam, ki načelno ne vstopajo v koalicije, napovedujejo 28 odstotkov glasov, že spet največ med posamičnimi strankami.

Matteo Renzi, ki je podobno samovšečen, kot sta Di Maio in Salvini, prepričano napoveduje zmago demokratske stranke, ki se je sicer spet razklala, njeni razpršeni deli pa bi se utegnili povezati, če bi jim kazalo, da bodo lahko rezali torto. Ankete Demokratom ne pripisujejo dosti več od 20 odstotkov glasov.

Iluzije enih, drugih ali tretjih med velikimi so se ob koncu javnomnenjskih raziskav razblinile. Ker se nikomur ne nasmiha dovolj velika zmaga za vladanje, menda akterji že spletajo tihe povezave, ki napovedujejo denimo veliko koalicijo med Berlusconiem in Renzijem, jasno pa je, da tudi to ne bi bilo dovolj.

Zlasti Berlusconi se nagiba k zamisli, da bi v primeru pat položaja predsednik vlade ostal Paolo Gentiloni, potem pa bi šli Italijani spet na predčasne volitve. Za Gentilonija, ki je zamenjal Renzija, ko je ta zapravil vse, kar je skoval po svojem čudnem naskoku na oblast, navijajo tudi drugi. Doslej je v letu vladanja dokazal, da zna delati, prikupil se je marsikomu. V svoji stranki, v kateri kraljuje Renzi, pa Gentiloni pravzaprav ne odloča.

- **Demokracija brez večine. Saša Vidmajer o predvolilni Italiji. Delo, 22.02.2018, str. 5**

Čez deset dni bodo v Italiji parlamentarne volitve in večina javnomnenjskih anket predvideva, da nobena stranka ne bo dobila absolutne večine. Negotovo je, koliko je mogoče zaupati anketam, povsod, ne samo v Italiji, so se izkazale za nezanesljive. Ob preteklih volitvah, leta 2013, niso predvidele velikega vzpona Gibanja 5 zvezd, leta 1994 so podcenile politični vzpon Silvia Berlusconija. In vendar je tokrat stežka pričakovati volilni izid, ki bi prihodnje nedeljo dal nedvoumen rezultat, prinesel parlamentarno večino. In če je ne bo, bo demokracija imela problem.

Razprl se bo širok manevrski prostor: za kravje kupčije, veliko koalicijo, vlado narodne rešitve ali morebitne ponovne volitve že čez nekaj mesecev. Bo Italija dočkala še eno neizvoljeno tehnično vlado, že peto garnituro zapored, ki je ne bi izbrali volivci, temveč bi se izoblikovala v parlamentu? Pomnimo Maria Montija, Enrica Letto, Mattea Renzija, Paola Gentilonija, nobeden od njih ni zmagal na volitvah.

Takšen scenarij bi pokazal, opozarjajo mnogi, vso šibkost političnega sistema in razsežnost blokade, ki ljudske volje ne zmore prevesti v parlamentarno reprezentacijo. Ob krhkih vezeh med volivci in izvoljenimi ter globokem nezaupanju v politiko, sploh v času krize demokracije, je to težko, pretežko breme. Tudi povolilni izidi, ki jih zadnje čase opazujemo povsod – brexit, Trumpova zmaga, glasovanje volivcev v Španiji in Nemčiji, ki ne omogoča oblikovanja večine –, ponazarjajo krizo današnje predstavniške demokracije.

Italija bo dobila stabilno vlado, ni nevarnosti, da bi jo obvladovale populistične in protievropske sile, deli pomirjujoče izjave odhajajoči premier Paolo Gentiloni. V Berlinu je prepričeval kanclerko Angela Merkel in svojo Demokratsko stranko omenjal kot steber stabilnosti prihodnje vlade. Toda nihče ne ve, koliko podpore bo pravzaprav dobilo Gibanje 5 zvezd Beppeja Grilla in koliko skrajno desna Liga Mattea Salvinija.

Ko sta minuli teden Merklova in Gentiloni stala drug ob drugem, je dvojica razkazovala šibkost obeh. Pred pol leta sta bili Nemčija in Italija ob Franciji videti trdna trojica za ponovni zagon Evrope, zdaj sta nemočni. Rimski premier zveni suvereno,

a v bistvu ni mogel odgovoriti niti na vprašanje, kdo je premierski kandidat demokratov – on ali Matteo Renzi. Kanclerka nima več polnega nadzora niti v lastni stranki.

Predvolilna kampanja je osredinjena na priseljevanje, to je nepredvidljiv teren. O resnih gospodarskih problemih, Italija je še vedno pod kazalniki pred ekonomsko krizo, ne govori nihče. Renzijevi demokrati nimajo resne strategije, Berlusconijsva desnorsredinska koalicija je nekonsistentna zveza neofašistov, nacionalistov in stare sredine, ki vsem obljublja vse. Gibanje Grilla in Luigija De Maia ponuja program, poln kontroverz. Takšen predvolilni diskurz poraja med drugim vprašanje, koliko Italijanov bo 4. marca ostalo doma.

- **Svojevrstna Avstrija. Pisma bralcev in odmevi. Marjan Jamnik, Primožičeva 37, Črnuče. Delo, 22.02.2018, str. 5** Nekdanji veleposlanik in predsednik Slovenskega društva za mednarodne odnose Bojan Grobovšek je v članku z zgornjim naslovom (Delo, 21. decembra 2017) objavil kar nekaj neresnic in nesmislov. Piše, da Avstrija v zadnjih letih ponovno pritiska, naj Slovenija prizna obstoj nemške manjšine pri nas, kar ni res.

Avstrija želi priznanje avtohtone germanske skupnosti, kar pa je velika razlika. Nadalje piše, naj Slovenija uradno prizna tudi angleško manjšino, ker se je nekaj angleških družin naselilo v Prekmurje in drugod po Sloveniji, kar je popoln nesmisel, saj omenjeni Angleži pri nas niso avtohtoni. Piše, da je bil nemški nacionalni asimilacijski pritisk na nenemško govoreče v zadnjih desetletjih Habsburške monarhije tako silovit, da se je večina nenemško govorečih sramovala svojega porekla. Asimilacija ni nemški način reševanja mednacionalnih vprašanj, temveč balkanski ali, kakor hočete, vzhodnjaški. Asimilacijo je zahteval Balkan v smislu – stapljanje v pokvarjeni mentaliteti («svaka stoka može da nabavi dva svedoka»), čemur smo pričre trenutnemu dogajanju v Sloveniji delno od konca prve svetovne vojne, popolnoma pa po drugi svetovni vojni. Gre za zlorabo moči nad argumenti, za razliko od nemškega »Ordnung und Disziplin«, kjer vedno šteje moč argumentov. Tudi zato so germansko govoreče države najuspešnejše v vseh ozirih. Nemški način reševanja lahko imenujemo adaptacija, akomodacija, skratka, prilagoditev z vsem dolžnim medsebojnim spoštovanjem.

Glavni problem Slovenije kot naslednice SFRJ, ki je bila sopodpisnica avstrijske državne pogodbe (ADP) pravzaprav vidim v nejasnosti, ali ji je priznana odcepitev ali razpad SFRJ. Mirovne pogodbe namreč ni bilo.

- **»Viktatorju« se znova obeta zmagoslavje. Boris Čibej. Delo, 22.02.2018, str. 6** Madžarske parlamentarne volitve. Bo vladajoči Fidesz že tretjič zapored dobil dvotretjinsko večino? Drugo aprilsko nedeljo bodo Madžari spet izbirali 199 poslancev enodomnega parlamenta. O tem, da bo spet zmagala že zdaj vladajoča stranka premiera Viktorja Orbána Fidesz, nihče ne dvomi, vprašanje je le, ali bo spet dobila tako ogromno večino kot na zadnjih dveh parlamentarnih volitvah.

V ponedeljek se je uradno začela predvolilna kampanja, 8. aprila pa bo približno 8,2 milijona volivcev lahko izbiralo med kandidati kar 96 političnih strank, 25 več kot pred štirimi leti, je povedala predsednica nacionalne volilne komisije Ilona Pállfy. Da bo 54-letni Orbán, ki se je povzpel na čelo madžarske vlade pred osmimi leti, še tretjič premier, njegov Fidesz pa vodilna stranka v országyűlésu, kakor Madžari pravijo svoji enodomni »nacionalni skupščini«, pričajo tudi najbolj neuravnotežena preučevanja ljudskega razpoloženja na Madžarskem.

Mešani volilni sistem

Ankete napovedujejo Fideszu več kot 50 odstotkov glasov. To lahko pomeni, da bodo kot na zadnjih dveh volitvah dobili dvotretjinsko parlamentarno večino, ki bo Viktatorju, kot premiera zlobno imenujejo njegovi nasprotniki, olajšala vodenje države. Če je bilo pred osmimi leti takšno zmagoslavje upravičeno, so že leta 2014 mednarodne organizacije opozarjale, da so bile volitve svobodne, ne pa tudi »poštene«, kakor so ugotovili opazovalci Organizacije za varnost in sodelovanje v Evropi. Po letu 2010 je namreč Fidesz spremenil volilni zakon, ki je oklestil število poslancev, hkrati pa uvedel mešani večinsko-proporcionalni sistem, ki jim je kljub manjšemu odstotku glasov omogočil dvotretjinsko večino v parlamentu. Zdaj 106 poslancev izvolijo po večinskem, ostalih 93 pa po proporcionalnem sistemu.

Drugo mesto ankete napovedujejo Jobbiku (oziroma Gibanju za boljše Madžarsko), ki je do nedavnega veljal za najbolj skrajno desno madžarsko stranko, v zadnjem času pa se je poskusil otresti »antisemitskih« in »neonacističnih« senc iz preteklosti. Po trditvah nekaterih analitikov je bil 39-letni voditelj Jobbika Gábor Vona prisiljen premakniti stranko proti politični sredini, saj mu je prostor na skrajni desnici zasedel nekdanji liberalni Fidesz, ki je v zadnjih letih čedalje bolj desničarski.

Raziskave so pokazale, da bo Jobbik, ki je priljubljen zlasti med mladino, dobil približno 17 odstotkov glasov; nekaj podobnega kot pred štirimi leti. Med strankami, ki so bolj desno od sredine, bo za dober odstotek najverjetneje spet prestopila 5-odstotni volilni prag stranka LMP (Politika je lahko drugačna). To zeleno-liberalno stranko, ki je v devetletni zgodovini doživela kar nekaj notranjih pretresov, vodi 40-letna ekonomistka Bernadett Szél, ki je nekoč delala za družbo Philip Morris International.

Slovo socialistov?

Možnost za vstop v parlament imata še dve stranki, ki sta levo od sredine. Ena je demokratska koalicija (DK), ki je bila nekoč frakcija socialistične stranke, na njenem čelu pa je 56-letni Ferenc Gyurcsány, ki je vodil madžarsko vlado v letih 2004–2009. Tako kot LMP se tudi DK obeta le kak odstotek ali dva več glasov, kot jih potrebujejo za vstop v parlament. Slabše kaže socialistom (MSZP), ki jih vodi 56-letni Gyula Molnár, čeprav ankete napovedujejo, da utegne zanjo glasovati okoli 10 odstotkov volivcev. A po trditvah nekaterih analitikov je nekoč vodilna stranka, ki ji je po protivladnih protestih leta 2006 in finančni krizi dve leti pozneje priljubljenost strmo padla, naredila veliko napako, ker je stopila v predvolilno koalicijo z liberalno zeleno stranko Párbeszéd (Dialog za Madžarsko), kar lahko pomeni, da se bo poslovila od parlamenta. Petodstotni volilni prag velja le za posamične stranke, za predvolilna zavezništva so pravila drugačna: za vstop v parlament potrebujejo koalicije dveh strank vsaj 10 odstotkov glasov, predvolilne združbe treh ali več političnih strank pa morajo prestopiti 15-odstotni volilni prag.

Če o zmagi Fidesza ni dvoma, je manj gotovo, ali mu bo spet uspelo dobiti dvotretjinsko večino. Politični analitiki napovedujejo, da bo spopad potekal za en ali dva poslanska sedeža, zato bodo odločali glasovi novih volivcev, ki jih je vladajoča stranka »ustvarila« v tujini. Madžarska je podelila približno milijon državljanstev zamejskim rojakom, odkar je na

oblasti Orbán, za kar se mu bodo na volitvah oddolžili, so zatrdili v opozicijskih medijih. Do 15. februarja je željo po glasovanju uradno izrazilo več kot 415.000 madžarskih državljanov, ki živijo v tujini, od teh je po zadnjih podatkih volilna komisija registrirala že 345.000. Pred štirimi leti je bilo registriranih le 193.000 v tujini živečih madžarskih volivcev.

- **Zaveza, šibka z vseh vidikov. Jure Kosec. Delo, 22.02.2018, str. 7**

Narodni dom v Trstu. Postopek vrnitve stavbe manjšini ogroža več nejasnosti

Postopek vrnitve Narodnega doma v Trstu slovenski manjšini v Italiji je konec lanskega leta dobil spodbudo v obliki obljube italijanskega zunanjega ministra Angelina Alfana, da bo stavba vrnjena in obnovljena do leta 2020.

Zaveza ni bila dana na lepe oči. Slovenija je Italiji v zameno obljubila podporo pri kandidaturi za sedež evropske medicinske agencije (EMA). Sosednji državi s kandidaturo na koncu ni uspelo: Milano je izpadel iz igre, za novi sedež agencije je bil izbran Amsterdam. Toda obljuba o pospešitvi postopka vrnitve Narodnega doma je ostala, z njo pa tudi odprta vprašanja, povezana z usodo stavbe v središču Trsta, na katera dogovor slovenskega zunanjega ministra Karla Erjavca in njegovega italijanskega kolega ni dal jasnih odgovorov. Več mesecev pozneje se je po besedah predstavnikov manjšine, ki se že dolgo ukvarjajo s problemom, pojavil dvom o tem, iz katerih sredstev bo financirana obnova in ali je italijansko zunanje ministrstvo sploh bilo pristojno dati zavezo, ki predvideva izselitev tržaške univerze, lastnice in največje uporabnice stavbe, v treh letih.

Prvi korak: izselitev

Vrnitev stavbe, ki so jo fašisti požgali 13. julija 1920, je vezana na zaščitni zakon o slovenski manjšini iz leta 2001, v katerem je zapisano, da pride do prenosa prostorov v skladu s potrebami dosedanjih uporabnikov, torej tržaške univerze. »V trenutku, ko univerza ne potrebuje več teh prostorov, bodo ti preneseni – in to je tudi pomembno – na italijanske in slovenske znanstveno-kulturne ustanove,« je za Delo pojasnil Livio Semolič, član izvršnega odbora Slovenske kulturno-gospodarske zveze (SKGZ), ki je zadolžen za koordinacijo vrnitve odtujenih nepremičnin. Zaščitni zakon torej predvideva, da so prostori namenjeni tudi italijanskim organizacijam, kar pomeni, da ni mogoče prisiliti univerze, da jih zapusti. Vodstvo univerze ne nasprotuje selitvi. Edini pogoj, ki ga je postavilo, je, da je treba za oddelek za pravne, jezikovne, interpretativne in prevajalske vede Univerze v Trstu s sedežem v stavbi na ulici Filzi še prej najti novo ustrezno lokacijo v središču mesta. Po besedah predstavnikov manjšine, ki o tem že dlje časa razpravljajo z rektorjem univerze Maurizioem Fermoglio, od univerze ni mogoče pričakovati, da bo privolila v selitev, če jezikovna šola ne bo mogla normalno nadaljevati dela. Sprašujejo se, kako je lahko politika obljubila končanje postopka vrnitve Narodnega doma, ne da bi vedeli, ali sploh obstajajo alternativne lokacije. Po Semoličevi oceni je zaveza italijanskega zunanjega ministrstva »šibka z vseh vidikov«. Enako meni tudi predsednik Sveta slovenskih organizacij (SSO) Walter Bandelj, ki ga skrbi, da je bil dogovor sklenjen s figo v žepu.

Denar in pristojnosti

Na slovenskem ministrstvu za zunanje zadeve so pojasnili, da je bil namen dogovora ministrov za zunanje zadeve Erjavca in Alfana pospešiti proces vrnitve Narodnega doma ter z aktivno vključitvijo italijanske vlade zagotoviti finančna sredstva za obnovo stavbe. Slovenija po besedah predstavnikov MZZ pričakuje, da bo Italija v skladu z določbami zaščitnega zakona izpolnila dane zaveze.

Kako bo Italija zagotovila sredstva za obnovo, za zdaj ni jasno. Ravno tako ni jasno, kdo na italijanski strani je sploh pristojen za odločanje o vprašanju prihodnosti Narodnega doma. Prenova in izselitev iz stavbe bosta po ocenah stali med 15 in 20 milijoni evrov. Glede na to, da so proračunska sredstva za letošnje leto že zdavnaj porazdeljena in da v njih ni predvidenih tovrstnih izdatkov, se poraja vprašanje, ali ne gre za zamujeno priložnost. Italija je tik pred parlamentarnimi volitvami, po javnomnenjskih raziskavah so vladajoči levsredinski Demokrati stranki šteti dnevi. Prihod desnice na oblast bi najverjetneje spremenil marsikatero prioriteto, povezano z ureditvijo položaja manjšine.

Zamisel v vakuumu idej

Tudi če bi se stvari uredile in bi Italija držala obljubo, manjšina po besedah njenih predstavnikov ne ve natanko, kaj bi počela z Narodnim domom. »Res je, narodna skupnost ne ve, kaj narediti s to stavbo,« je povedal Walter Bandelj. Zanimanje za selitev v zgradbo, ki ima kar 7000 kvadratnih metrov uporabne površine, so do zdaj pokazale obe krovni organizaciji, SKGZ in SSO, ter Zveza slovenskih športnih društev in Zveza slovenskih glasbenih šol. »Idealno bi bilo, da bi tam našle prostor vse naše primarne ustanove, vključno s krovnicima organizacijama in Primorskim dnevnikom, ampak zdi se mi, da bo pot do tega še dolga,« je povedal Igor Kocijančič, predsednik deželne sveta SKGZ.

V vakuumu idej o tem, kako najbolje izkoristiti stavbo Narodnega doma, se je pojavila zamisel, da bi ta postal sodobno središče tržaške multikulturne identitete in da bi se vanj preselili sedeži ali vsaj izpostave drugih narodnih manjšin, ki živijo v Trstu. »Slovenska manjšina bi ostala glavni protagonist, okoli nje pa bi se lahko razvila dejavnost, ki bi zaobjela celotno jezikovno-kulturno realnost mesta,« je predstavil načrte Livio Semolič.

Ali bodo ti kdaj uresničeni, bo odvisno tudi od drugih predstavnikov manjšine. Walter Bandelj ideji, da bi Narodni dom sprejel tudi druge organizacije, ni naklonjen. Navsezadnje, je poudaril, je to stavba, ki je močno povezana z zgodovino slovenske manjšine v Italiji.

- **V Švico namesto pred španske sodnike. Z. R. Delo, 22.02.2018, str. 28**

Katalonska kriza. Nekdanja poslanka Anne Gabriel se boji nepoštenega sojenja

Madrid – Španski vrhovni sodnik Pablo Llarena je na pobudo tožilstva izdal nalog za aretacijo nekdanje poslanke skrajno leve stranke CUP Anne Gabriel, ki se včeraj ni zglasila na zaslišanju, prav tako svoje odsotnosti ni opravičila. Nalog je omejen na območje Španije, independentistka Gabrielova pa je pred zaslišanjem odpotovala v Švico, saj v Španiji, kot je povedala, ne bi bila deležna poštenega sojenja. Nekdanjo poslanko obtožnica med drugimbremeni vstaje in upora. Medtem ko je špansko tožilstvo švicarske oblasti že zaprosilo za njeno izročitev, so iz švicarskega pravosodnega ministrstva sporočili, da Švica ne izroča ljudi, ki niso zakrivali hujših zločinov, temveč so tarča političnega pregona, piše španski El País.

Vestnik, Murska Sobota

- **Težave se samo stopnjujejo. Andrej Bedek. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 8, 22. februarja 2018, str. 1/2**

Polijska akcija v romskih naseljih v Beltincih in Dokležovju

V obsežnih preiskavah, v katerih je sodelovala tudi posebna policijska enota, so zasegli orožje in mamila – Beltinski župan je opozoril še na druge težave, napadi na učitelje naj bi bili stalnica na beltinski osnovni šoli

Kakršen koli že je bil izplen obsežne akcije pomurskih policistov pred sedmimi dnevi, je dogajanje vnovič spomnilo, da vsaj v beltinskem romskem naselju ni vse v najlepšem redu. Javno se je o tem še največ govorilo septembra lani, ko je Beltince obiskala varuhinja človekovih pravic Vlasta Nussdorfer, ki je ob zunanjem poslovanju na beltinski občini s svojo ekipo sprejela 27 pobudnikov. Največ ljudi se je takrat nanjo obrnilo predvsem zaradi težav s tamkajšnjimi Romi. »Nisem vedela, da se tudi tu dogaja marsikaj, da so Romi praktično nezaposleni, da je kar veliko kaznivih dejanj, da se jih okoliški ljudje bojijo, da imajo celo probleme zaradi zelo bučne glasbe, kadar so pogrebi, in da morda tudi policija ne posreduje dovolj,« je takrat vtise z razgovorov povzela varuhinja človekovih pravic.

A se od obiska varuhinje ni nič premaknilo na bolje, je za Vestnik po četrtkovih policijskih preiskavah poudaril župan Beltinec Milan Kerman: »Težave se od septembra samo stopnjujejo. Teh sicer ne povzročajo le Romi, ki izhajajo iz beltinskega naselja, ampak predvsem tisti, ki so se v Beltince pred časom preselili iz Hrvaške, s Kosova, iz Makedonije in drugih držav.« Po Kermanovih besedah se nadaljujejo tudi napadi na učitelje, to naj bi bilo stalnica na beltinski osnovni šoli. Decembra je tako, je opisal župan, romski otrok fizično napadel učiteljico, da je zaradi povzročenih ran menda morala celo v bolnišnico. V prihodnjih dneh, predvidoma po šolskih počitnicah, je napovedal župan, se bodo zato srečali s predstavniki ministrstev za izobraževanje in za notranje zadeve in skušali najti izhod iz nastale zagate. »Če potekajo take policijske preiskave, to potrjuje, da so zadeve resne,« je še pridal Kerman.

Skoraj trideset pripadnikov posebne enote murskosoboške policijske uprave, ki so izurjeni za reševanje najbolj zapletenih in kočljivih položajev, ducat običajnih policistov in vsaj deset kriminalistov je pretekli četrtek več kot štiri ure opravljalo hišne preiskave v dveh romskih naseljih v Beltincih in Dokležovju. Že zjutraj okoli 5. ure so začeli preiskovati hiše v obeh vaseh, tja pa jih je privedla prijava, da tamkajšnji prebivalci doma domnevno nezakonito hranijo strelno orožje. Skopo je po koncu preiskav v naseljih, ki sta oddaljeni le pet kilometrov, uradno poročal Robert Belec iz Policijske uprave Murska Sobota: »Najdeno in zaseženo je bilo več različnih kosov prepovedanega orožja in manjša količina prepovedane droge. Po zbranih obvestilih bo zoper osumljene vložena kazenska ovadba zaradi suma storitve kaznivega dejanja grožnje. Po opravljenih ustreznih analizah in kategorizaciji orožja sledijo prekrškovni postopki po zakonu o orožju, zakonu o eksplozivih in pirotehničnih izdelkih in zakonu o proizvodnji in prometu s prepovedanimi drogami.«

Neuradno pa smo izvedeli še malo več. Policijska akcija pred sedmimi dnevi je posledica spora v letošnjem januarju, ko sta si menda v lase skočili družini, ena iz Beltinec, druga iz Dokležovja. Romi, ki imajo očitno precej nepravilnih računov v medsebojnih odnosih, kajti družini iz omenjenih naselij naj bi si bili prišli navzkriž že večkrat, so v zadnjem konfliktu domnevno grozili drug drugemu, da se bodo bliskali noži in da bo celo pelo orožje. To pa je kmalu prišlo na ušesa tukajšnjim varuhom javnega reda in miru; pred tednom dni so tako z oboroženo stražo preiskali obe romski vasi.

V zadnjih letih je v pokrajini ob Muri že večkrat zavrela kri v romskih zaselkih, največkrat prav zaradi sporov med družinami. Najbolj je odmeval množični spopad v Černelavcih, v katerem so v noči na 4. maj 2004 dva človeka ubili, več Romov pa je bilo težje ali lažje ranjenih. V lase si je skočilo okoli 50 ljudi, oboroženih s palicami in noži – en človek je celo umrl pod streljo pištole. Razgrete in napete strasti je tisto majsko noč umirilo šele večurno posredovanje policije, tudi njihove posebne enote. Vroče je bilo prav tako med obravnavami v dvorani murskosoboškega sodišča, kjer se je iskal sodni epilog, saj je pogosto zavrela kri in so morali nekajkrat posredovati varnostniki. Obravnave pa so stalno varovali policisti, saj so Romi nenehno grozili drug drugemu. Ta, ki je bil na sodišču obsojen na najvišjo kazen med vsemi vpletenimi – na 14 let, kazen je že odslužil –, pa še danes zatrjuje, da so pravi moralci še vedno na prostosti.

- **Nič več zbirnih vlog za subvencije za »arbitražno zemljo«. Janko Votek. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 8, 22. februarja 2018, str. 7**

Arbitražna

Zaradi »izgube zemljišč« ne bodo ogrožena sredstva, ki so jih dobili kmetje na javnih razpisih – Kmetje bodo dobili obrazec za prijavo izjemnih okoliščin

Hotičani, ki imajo kmetijska zemljišča tudi v katastrski občini Sveti Martin na Muri, so z ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (MKGP) dobili obvestila, da so zemljišča, prijavljena v register kmetijskih gospodarstev (RKG), v skladu z arbitražnim sporazumom pripadla Hrvaški. MKGP je lastnikom zemljišč priložilo izpiske parcelnih števil v k. o. Sveti Martin na Muri in jih napotilo na upravno enoto, da jim izda nov izpis iz RKG – brez parcel na hrvaškem ozemlju. To morajo lastniki zemljišč urediti do oddaje zbirne vloge za subvencije. Letos se rok za oddajo zbirnih vlog začne naslednji teden – 26.

februarja in konča 6. Oziroma 7. maja (6. maj je nedelja). Pri tem ne gre samo za izgubo pravice do uveljavljanja neposrednih plačil. Površine, ki jih imajo kmetje v lasti na hrvaškem katastrskem območju, so do lani vključevali v izvajanje drugih ukrepov kmetijske politike, na primer kmetijsko - okoljska plačila (KOPOP). Z »izgubo« teh zemljišč se jim lahko zgodi, da ne bodo več izpolnjevali pogojev za izvajanje ukrepov. Po navodilih MKGP lahko kmet delno ali v celoti preneha izvajati in uveljavljati ukrepe. Kot so zapisali, bo upoštevana izjema za nevratio ali vratio plačilnih pravic v nacionalno rezervo za t. i. arbitražne površine.

Umik iz posameznega ukrepa bi lahko pomenil tudi neke finančne obveznosti za kmeta, ki ne izpolnjuje več pogojev. V tem primeru je umik možen brez finančnih posledic. MKGP bo kmetom izpad sredstev, do katerih so bili upravičeni, nadomestilo z enkratnim nadomestilom v obliki pomoči »de minimis« v višini petkratnika sredstev za posamezne ukrepe, do katerih je

bila kmetija upravičena na podlagi zbirne vloge za lani. Poudariti še velja, da zaradi »izgube zemljišč« ne bodo ogrožena sredstva, ki so jih dobili kmetje na javnih razpisih. Vsi prizadeti kmetje bodo dobili od Agencije za kmetijske trge in razvoj podeželja obrazec za prijavo izjemnih okoliščin. Kmetom, ki imajo v zakupu kmetijska zemljišča v lasti Sklada kmetijskih zemljišč in gozdov, ki niso več del slovenskega ozemlja, se po zakonu zakupne pogodbe podaljšajo do leta 2047.

Katastrski dohodek

Medtem ko je MKGP izvedlo postopke korektno in v skladu z uveljavitvijo arbitražnega sporazuma, povsod ni bilo tako. Finančna uprava (FURS) je že lanskega novembra kmete opozorila, da iz registra kmetijskih gospodarstev izhaja, da so lastniki kot nosilci kmetijskega gospodarstva prijavi zemljišča (gre za subvencijske vloge in uveljavljanje plačil po programu za razvoj podeželja) zunaj Republike Slovenije, zato bi morali FURS poslati vlogo za prijavo kmetijskih zemljišč zunaj države do 17. julija lanskega leta. Kmetje lastniki zemljišč so morali do konca novembra oddati omenjeno vlogo, poleg vloge pa tudi dokazila o morebitnem plačilu davkov na Hrvaškem. V primeru plačila davkov na hrvaški strani, se jim bo davčna osnova za že plačane davke znižala.

K oddaji zahtevane vloge FURS so bili zavezani vsi lastniki kmetijskih zemljišč na desnem bregu Mure in drugi lastniki, katerih zemljišča ležijo nesporno na hrvaški strani. Čisto drugačen status in obravnavo pa so imela do 1. januarja letos zemljišča na levem bregu Mure, ki sicer spadajo v hrvaški kataster. Zaradi nerešenega mejnega vprašanja so kmetje lastniki teh zemljišč, do rešitve mejnega problema, vpisali v register kmetijskih zemljišč. Iz tega naslova so uveljavljali vse pravice in obveznosti. Nemoteno so dobivali subvencije. Po zagotovilih lastnikov zemljišč ni mogoče trditi, da iz tega naslova ne bi plačevali davkov. Če že drugega ne, se del subvencij, ki so jih dobili na račun teh zemljišč, šteje v dohodninsko osnovo in je obdavčen. Po njihovi oceni za novo prakso FURS ne more biti veljaven arbitražni sporazum. Rok za njegovo uveljavitev se je iztekel konec lanskega leta. Če že zahteva po oddaji vloge, bi bila ta logična v letošnjem letu. Lastniki zemljišč so prepričani, da tudi v tem primeru samo pogojno in le če bo tudi Hrvaška uveljavila arbitražni sporazum. FURS je v tem primeru prehitel prej omenjeni zakon.

Uveljavljanje pravic na Hrvaškem

Vsa kmetijska zemljišča v lasti slovenskih državljanov v katastrski občini Sveti Martin na Muri so v evidenci uporabe kmetijskih zemljišč (ARKOD) pri Agenciji za plačila v kmetijstvu, ribištvu in podeželskem razvoju. Po hrvaškem zakonu o pomoči kmetijskemu in podeželskemu razvoju je v osmem členu zapisano, da je referenčna točka za pridobitev pravice neposrednih plačil (subvencij) vnesena parcela v ARKOD – po naše GERK.

To pomeni, da bi lahko naši lastniki in tudi zakupniki kmetijskih zemljišč (tudi teh je nekaj in niso neposredno povezani z arbitražnim sporazumom) oddali vloge za neposredna plačila hrvaški agenciji. Pa ni tako, saj vloge ni mogoče oddati brez vpisa v seznam kmetijskih gospodarstev. Ukrep oziroma pogoj je podoben našemu. Tudi pri nas ni mogoče oddati vloge brez MID. Lastništvo kmetijskih zemljišč za naše državljanke za zdaj ni omejeno. Hrvaški zakon o kmetijskih zemljiščih iz leta 2015 določa, da lastniki kmetijskih zemljišč ne morejo biti tuje pravne ali fizične osebe. Vendar zakon dopušča izjeme. Ena od teh je, da je tovrstno lastništvo možno na podlagi nasledstva. To pomeni, da ostaja lastnina zemljišč tujih fizičnih oseb nedotakljiva, če gre za lastninsko pravico, ki se prenaša iz roda v rod, kot je to primer Hotize. Omejevanje lastninske pravice tujcem pomeni tudi omejevanje dostopa do neposrednih plačil. Upajmo, da se ne bo ponovila zgodba zlorab neposrednih plačil na račun kmetijske zemlje v slovenski lasti. Pred dvema letoma je na Hrvaškem izbruhnila velika afera zaradi zlorab neposrednih plačil. Brez vednosti lastnikov kmetijskih zemljišč so zemljiški špekulanti vpisovali ta zemljišča v ARKOD in tako dobivali neposredna plačila. Na Hrvaškem namreč še vedno velja uredba iz leta 2015, po kateri je dovolj, da kdor koli z overjenim notarskim zapisom o uporabi posamezne parcele in podpisom dveh prič to parcelo vnese v ARKOD in zanjo dobiva subvencijo. V tem postopku nista potrebna soglasje lastnika in noben drug listinski dokaz, na primer najemna pogodba. Za naše lastnike kmetijskih zemljišč ni nujno, da ostanejo brez neposrednih plačil, vendar morajo na Hrvaškem pridobiti status kmeta, lahko pa sklenejo fiktivne najemne pogodbe s hrvaškimi lastniki kmetijskih zemljišč z najemnino v višini kmetijskih subvencij in tako posredno dobijo subvencije. Gre sicer za nelegalno početje, ki lahko ima negativne posledice, če agencija špekulacijo izsledí.

Poreklo in kakovost

Če so predlagane rešitve in finančna nadomestila za »arbitražna zemljišča« zadovoljiva, bodo na dolgi rok kmetje, ki bodo še naprej obdelovali ta zemljišča, imeli vse več problemov. Predpisi na ravni EU se na področju pridelave hrane vse bolj zaostrejujejo. Temu sledi tudi Slovenija. Problem bo pri določanju sledljivosti pridelkov, vključevanju v sheme kakovosti in ne nazadnje tudi certificiranju pridelkov. S tega vidika je razumljivo, da država kmete spodbuja k nakupu ali najemu nadomestnih kmetijskih zemljišč v Sloveniji, sicer bodo ti kmetje na dolgi rok v diskriminatornem položaju.

- **V žarišču državni(ški)h odločitev. Besedilo: Branko Žunec. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 8, 22. februarja 2018, priloga PEN, str. 6-8**

Legende

Marjan Šiftar, še vedno vpliven intelektualec, politik in diplomat s Petanjec, je pričevalec in akter prelomnic pred osamosvojitvijo Slovenije, med njo in po njej.

Jutri, v petek, 23. februarja, ob 13. uri bo Ustanova dr. Šiftarjeva fundacija v kulturni dvorani Občine Tišina s prireditvijo Pod Vranovo vrbo in hrastom počastila spomin na častnega člana akademika dr. Antona Vratuša Vrana. Včeraj (21. februarja) bi dopolnil 103. leto življenja, če se 30. julija lani ne bi za vselej poslovil.

»V dvajsetletnem delovanju ustanove bo akademik Vratuša, Tonek z goriških brejgov, naš tovariš Vran in profesor Urban prvič manjkal na zboru ustanoviteljev, ki bo odločil, da bo 21. februar dan spomina nanj,« za Pen napove Vratušev dolgoletni najožji sodelavec, zaupnik in prijatelj Marjan Šiftar. »Če je Vran znal pogosto reči, da je bilo delo v kabinetu Edvarda Kardelja v Beogradu njegova tretja univerza, je bilo delo v Vratuševem kabinetu – ne glede na to, da je bil samo dve leti predsednik slovenskega izvršnega sveta – moja druga fakulteta oziroma poleg vsega drugega podiplomsko usposabljanje.«

Makedonija druga »tapkovina« (domovina)

Desetletje pred slovensko osamosvojitvijo se Marjan na družbenopolitičnem prizorišču uveljavlja kot najmlajši minister (takrat predsednik komiteja za informiranje) najprej v ladi (takrat republiškem izvršnem svetu) Janeza Zemljariča in nato Dušana Šinigoja. V obširnem pogovoru za Vestnik 19. julija 1984 pod naslovom Zapiranje informacij kot napad na sistem sodobno izzveni njegova ocena: »Čeprav ni popolnoma korektno, pomenijo zame osebno napad na sistem tudi vsi poskusi ali konkretni primeri zapiranja informacij, ne zgolj pred novinarjem, ampak ljudmi, ki naj odločajo o cenah, investicijah in podobnem.«

Opozarja, »ker se na to kar pozablja«, na »zapuščino, ki smo jo maja 1990 predali vladi Lojzeta Peterleta, poleg osnutka konfederalne pogodbe o preureditvi Jugoslavije je bil tudi zajeten projekt o identiteti in evropeizaciji Slovenije. Več mesecev smo ga skupaj pripravljali naš komite za informiranje in preostali komiteji, Gospodarska zbornica Slovenije in Studio Marketing v povezavi s takrat primerljivo zgodbo o Irski«.

Zenit kariere Šiftar doseže v obdobju, ko prevzame položaj vodje kabineta oziroma urada predsednika republike, je eden najbolj zanesljivih in zvestih sodelavcev Milana Kučana. »Ob izteku Kučanovega mandata sem izrazil interes za nadaljevanje kariere v diplomaciji, bil sem potrjen za veleposlanika v Makedoniji, tam je bil pred mano Mitja Štrukelj. Poverilna pisma je sprejel takratni makedonski predsednik Boris Trajkovski. Nasledil je legendarnega Kira Gligorova, ta je bil ikona, ki ga je ne glede na politične razlike velika večina spoštovala.«

Pomenljivo doda, da »ima tako kot Slovenija tudi Makedonija zakon o pravicah nekdanjih predsednikov države, a se ta dva zakona razlikujeta v nekaj bistvenih točkah. Gligorov je lahko imel do smrti svoj prostor in minimalni kadrovski servis, bil je obravnavan, kot se spodobi. Pri nas ni tako.« Šiftarjevo vodilo je bilo: »Če hočeš biti dober diplomat, se moraš živjeti v okolje, razumeti in spoštovati ljudi, sodelovati z njimi.« Makedonija mu je prirasla k srcu, zlezla pod kožo, pravi, da je postala njegova druga domovina, po makedonsko »tapkovina«.

Z Makedonci smo si v marsičem sorodni, od tam sta k nam prišla Ciril in Metod in opravila zgodovinsko poslanstvo. »Oboji smo bili na obrobju nekdanje skupne države, doživeli marsikaj podobnega, makedonskemu narodu so stregli po življenju z vseh štirih strani neba, hudo je bilo med informbirojem, še prej pod turškim jarmom. Makedoncem smo po svojem kolektivnem značaju še bližje Prekmurci. Ni naključje, da imamo v Murski Soboti že več let častni konzulat s častnim konzulom Štefanom Pavlinjekom. Poslovni sistem Roto, ki ga vodi, je v Vinici v Makedoniji postavil eno svojih tovarn in ta uspešno posluje,« pojasnjuje Šiftar. »Ko smo pobudo za častni konzulat predstavili pristojnim makedonskim organom, so jo ti brez pomisleka ali zadržka sprejeli.«

»Izsanjajte tudi naše sanje!«

Ponovni val protestov v Atenah, ker soseda v imenu uporablja izraz Makedonija, Šiftar komentira: »Gre za, ne prvič, izraz grškega kleronacionalizma, saj je v ozadju grška cerkev. Dokler je republika Makedonija, sestavljena iz pirinskega, egejskega in vardarskega dela, sodila na območje jugoslovanske federacije, se Grki niso veliko razburjali. Ko je postala samostojna država, je pod grškim pritiskom, da ni upravičena do imena Makedonija, privolila v spremembo ustave, zastave in grba ter sprejela začasno ime Former Yugoslav Republic of Macedonia (FYROM), kar pomeni nekdanja jugoslovanska republika. To je storila tudi zato, da je lahko bila sprejeta v Organizacijo združenih narodov (OZN), že dvanajst let pa ima formalni status kandidatke za članstvo v EU.«

Spomni, da je bil v prvi polovici 90. let, potem ko je pod grškim pritiskom že privolila v začasno ime, sklenjen meddržavni dogovor, s katerim so se Grki zavezali, da zaradi spora z imenom Makedoncev ne bodo ovirali pri vključevanju v evroatlantske integracije. »Ne le Slovenija kot ena od članic, ampak celotna EU ne bi smela privoliti v hipokrizijo vplivanja na Skopje, naj spremeni ime. Ravno nasprotno – Atene bi bilo treba opozarjati, naj Grčija spoštuje meddržavni dogovor. Tudi v podpori za priznanje samostojne države Palestine bi morali biti Slovenci zaradi lastne verodostojnosti glasnejši, to velja tudi za EU in OZN, zadnja je v teh primerih žal le spremljevalka na obrobju dogajanj.«

Kaj pa Katalonija? »Njena težnja, da spet postane samostojna država, ne zgolj, da okrepi svojo avtonomijo, je zgodovinsko pogojena. Ta pokrajina Kraljevine Španije je imela že v 80. oziroma 90. letih lastno pisarno pri Evropski komisiji v Bruslju. Spregleduje se, da je bilo v novjšem času med Barcelono in Madridom sklenjenih več meddržavnih sporazumov in da je pred leti zavrnjen katalonski statut spodbudil to težnjo. Napredni slovenski intelektualci s prvim predsednikom samostojne Slovenije Kučanom poudarjamo, da se lahko zelo nepredvidljiva patpozicija reši samo z demokratičnim dialogom in ne s prisilno upravo v Madridu. Scenarijev je več. Nedavni referendum, ki ga je spremljalo nasilje, je priril olja na ogenj, kandidat za predsednika vlade Carles Puigdemont je begunec. Vedenje vodstva EU do Katalonije je hipokrizija, kot je recimo spreminjajoč se odnos Evropske komisije do arbitražne rzsodbe o naši meji s Hrvaško. V njenih zadnjih izjavah ni več nedvoumno izraženega stališča, da jo je treba uveljaviti, ampak da gre za meddržavni spor, ki naj ga rešita sosedi, kar je seveda voda na mlin Hrvatov.«

Šiftar poudari, da je formalno sodelovanje s Katalonijo potekalo že pred slovensko osamosvojitvijo, da živi v Barceloni več Slovencev in da so tam imela svoja predstavništva ugledna slovenska podjetja, na primer Iskra. »Prvega decembra 1990, pred našim plebiscitom, smo s predsednikom Kučanom obiskali Barcelono, z nami je bil naš prvi takrat še jugoslovanski veleposlanik v Španiji Rudi Čačinovič. Med srečanjem s karizmatičnim voditeljem Jordijem Puyolom, ki je med prestajanjem zaporne kazni po Francovih zaporih podrobneje preštudiral zgodovino slovenskega naroda, je ta izrekel zame antologijsko sporočilo: 'Izsanjajte tudi naše sanje! Storili bomo vse, da vas podpremo.' Vezi z njim so se po njegovem obisku Slovenije ohranile. Naša podpora Kataloniji, da spet postane samostojna država, je upravičena, gre za legitimno pravico slehernega naroda.«

Srednjeevropski steber: Kučan, Havel, Göncz

Iz obdobja lobiranja za našo samostojnost takratni vodja Kučanovega kabineta podoživlja impresivno srečanje z markantnim češkim voditeljem Vaclavom Havlom v predsedniški palači na Hradčanih. »Velik človek, simpatičen, prijateljski, o njem bi lahko veliko povedala naš nekdanji veleposlanik na Češkem Zvone Dragan in zelo uspešen podjetnik dr. Tomaž Subotič, ki že dolgo dela in živi v Pragi. Havel je Kučanu zagotovil, da se bo v štirih državah zavzel za podporo samostojni Sloveniji, kasneje smo v teh državah dobili potrditev, da je držal besedo.«

Podobno velja za dobrodušnega Arpada Göncza, ki je s Kučanom na skupni meji odprl več mejnih prehodov. »Prijateljstvo in sodelovanje obeh predsednikov v številnih življenjskih situacijah med Prekmurjem in Primorsko sta bila temelj dobrega sosedstva med državama. Med obiskom v Lendavi se je Göncz o madžarski narodnostni skupnosti pri nas pogovarjal z zdaj že pokojno madžarsko poslanko v slovenskem parlamentu Mario Pozsonec. Anekdota pravi, da ji je menda dejal, da on ni njen predsednik, ampak da je njen predsednik tukaj, torej da je to Milan Kučan, saj je vendar državljanka Slovenije, naj njemu pove, kaj ima povedati.« Tako imenovana trojka Kučan, Havel in Göncz »je bila pomemben steber v takrat živeči skupnosti srednje Evrope«.

V družinski knjižnici na domačiji Šiftarjevih si ogledujemo albume fotografij Marjanovih družin s svetovnimi državniki Putinom, Bushem mlajšim, Clintonom in drugimi, leta 1996 tudi prvič s papežem Janezom Pavlom II., v Vatikanu. »S pomočjo našega prvega veleposlanika v Vatikanu, zdaj že pokojnega Štefana Faleža, z zelo vplivnim položajem v vatikanski kuriji – organiziral je več kot 70 papeževih potovanj v tujino – nam je s Kučanom in sodelavci uspelo, da smo še pred osamosvojitveno vojno dobili avdienco pri papežu. Državni tajnik kardinal Sodano, njihov takratni zunanji minister, nam je dejal, da nas bodo podprli, vendar Vatikan pri tovrstnih podporah nikoli ni prvi ali med prvimi, zato naj bomo Slovenci potrpežljivi.«

Oče in sin, prijatelj in sodelavca

Neskončno potrpežljiv, natančen in temeljit se Marjan Šiftar, še vedno vplivni intelektualec, politik in diplomat z neštetimi aktivnostmi, razdaja tudi kot podpredsednik Ustanove dr. Šiftarjeva fundacija. Morda bo med jutrišnjim zborom ustanoviteljev in spominsko prireditvijo Pod Vranovo vrbo in hrastom na Tišini ponovljena preroška vizija razvoja Vrta spominov in tovarštva na Petanjcih, ki jo je pisatelj Miško Kranjec prenesel prijatelju Vaneku leta 1960: »Verjemi mi, nekoč ne boš razočaran, da si se lotil česa takega, toda mi potrebujemo neko duhovno zbirališče, ki ne bo tečajniško in komisijško, kamor bodo ljudje radi prihajali.«

O očetu Vaneku je sin Marjan za Pen junija 2009 izpovedal: »Skoraj 50 let sva z očetom prehodila skupaj: oče in sin, prijatelj, zaupna tovariša in sodelavca, soustvarjalca Šiftarjeve fundacije. Bogato in dinamično obdobje, od Hutterjevega bloka v Mariboru, prek Ljutomera, Murske Sobote in Petanjcev, Ljubljane in Maribora do Petanjcev se je vila in prepletala najina pot.« Spominski fragment je sklenil: »Ko postanem ob grobu očeta v petanjskem vrtu, mi spomin zaplava v čas na pragu moje polnoletnosti, ko je oče pesnik zapisal: Toplo ni/če skrčen spiš/v dolgi postelji, s kratko odejo./ Če v ozkem svetu/vzravnan hodiš, namrzneš!/In?/Vzravnan hodi.«

Ko bo dejansko »upokojen«

Leta 1950 v Mariboru rojen Marjan Šiftar, univ. dipl. pravnik, je pred slovensko osamosvojitvijo opravljal številne politične funkcije, v letih 1978–1982 je bil vodja kabineta dveh predsednikov izvršnih svetov, v obdobju 1982–1990 je kot član izvršnega sveta vodil republiški komite za informiranje. Desetletje (1992–2002) je bil vodja urada predsednika republike, štiri leta (2003–2007) naš veleposlanik v Makedoniji in Albaniji, od 2007. do 2011. Je bil podjetnik, deloval je na področju poslovnega sodelovanja. Zdal je član odbora za pripravo programa zaznamovanja 100. Obletnice združitve prekmurskih Slovencev z matičnim narodom. Dejaven je v Šiftarjevi fundaciji, klubu nekdanjih slovenskih veleposlanikov, zvezi društev diabetikov, svetu zveze borcev za vrednote NOB, več interesnih in civilnih organizacijah. »Ko bom dejansko upokojen, se bom vrnil k filateliji, s šahom in igranjem na harmoniko sem se ukvarjal pred odhodom na študij, pozneje s tenisom, planinarjenjem, gobarjenjem in lovstvom,« pove. »Tako kot je predsednik Kučan večino svojega knjižnega fonda podaril soboški knjižnici, bo storjeno tudi z našo družinsko knjižnico na Petanjcih. Akademik Vratuša pa se je tako kot moj oče odločil, da svoj arhiv podari Pokrajinskemu arhivu Maribor, Vratušev knjižni fond pa bo podarjen delno Osnovni šoli Grad, delno Krajinskemu parku Goričko.«

Marjan je bil prva in prava izbira. Milan Kučan, nekdanji predsednik republike Slovenije. Vestnik, Murska Sobota, leto LXX, št. 8, 22. februarja 2018, priloga PEN, str. 9

Pišem o Marjanu Šiftarju za Pen. Vi ga dobro poznate, napišite mi še vi nekaj vrstic o njem. Ne bo vam vzelo veliko časa in ne bo vam težko,« mi je naročal Branko Žunec. Pa se je zmotil. Zmotila sva se pravzaprav oba. Ni lahko pisati o Marjanu Šiftarju.

Marjana poznam tako rekoč vse njegovo življenje. Najini starši so prijateljevali in spominjam se veselja njegovih staršev, ko se jima je rodil Duško, kot še sedaj kličemo Marjana v prijateljskih družbah. Njegov oče Vanek je, kot sva ugotavljala kasneje, obema svetoval branje istih knjig. Po skoraj enakih poteh skozi gimnazijske klopi naju je oba usmeril v študij prava. Oba sva končala pravne študije in oba je ves čas privlačila tudi politika. Oba sva od doma prinesla prepričanje, da je vredno delati za dobro ljudi in da je mogoče ustvariti svet brez krivic in izkoriščanja. Šele kasnejša leta in življenjske izkušnje so porodili spoznanje, da je takšna predstava o ljudeh in svetu, v katerem živimo, v precejšnji meri plod mladostniškega romantizma. A je bilo vredno poskusiti. Leta aktivizma so se najprej pokrivala z leti študija, potem pa so se zalezla daleč naprej v najini življenji.

Ko sem bil sekretar slovenske Socialistične zveze, sem Marjana prvič povabil za sodelavca. A odločil se je, da ostane na univerzi. Razumel sem njegovo odločitev. Mislil je, da bo tako lažje končal tudi doktorski študij, kar je bila velika želja njegovega očeta. Na Vaneka je bil zelo navezan in njegove nasvete upošteva tudi še danes, ko je Vanekov pepel že zdavnaj pokrila prekmurska zemlja na Petanjcih v njegovem Vrtu spominov in tovarštva. Na očetov nasvet pa je potem sprejel ponudbo Vanekovega prijatelja dr. Antona Vratuše, naj pride za šefa kabineta k njemu v izvršni svet, takratno vlado. Od tam je bil le še korak do tega, da je postal vodja republiškega komiteja za informiranje, čemur bi danes rekli minister za informiranje. Tam sem ga našel, ko sem se vrnil iz Beograda na položaj predsednika slovenske zveze komunistov.

To so bila leta najostrejših spopadov tako z beograjsko velikosrbsko centralistično politiko kot s političnimi ambicijami vodstva jugoslovanske armade. Ena ključnih front se je vodila prav na medijskem področju. Takratna protislovenska politika je šla z roko v roki s protislovensko propagando v jugoslovanskem in mednarodnem prostoru. Marjan je s svojimi izjemnimi sodelavkami in sodelavci takrat opravil nadvse koristno delo. Dnevni pregledi jugoslovanskega in tujega tiska ter izvrstne analize so dovolj jasno pokazali, kje so najbolj občutljivejše točke političnih spopadov, potvarjanj in manipulacij, na katere se je

bilo treba pripraviti. Meni in celotnemu takratnemu slovenskemu političnemu vodstvu so ponujale razmisleke, ki so nam bili v veliko pomoč. Očitno je bilo, da so za tem delom ljudje s profesionalnim znanjem, pa tudi hotenji, da Sloveniji uspe s svojim političnim prebojem za večjo odprtost, reforme in demokratizacijo političnega življenja.

Marjan se je zavedal ustvarjalnega potenciala svojih sodelavcev. Zaupal jim je in podpiral njihovo iniciativnost, obenem pa jih je s svojo politično občutljivostjo tudi varoval. To so vrline pravega voditelja. Spomnim se enega od prijetnih srečanj, ki jih je pod črnim gabrom na dvorišču svojega komiteja občasno organiziral za širši krog slovenskih sogovornikov s tujimi novinarji. Z zahvalo in priznanji, ker razpirajo svetovna obzorja tudi za »slovensko resnico« o reševanju vsesplošne krize socialistične Jugoslavije in njene prihodnosti, je komiteju na dovolj inovativen način uspevalo širiti krog sogovornikov za tuje novinarje, spodbuditi interes njihovih medijev in tako odpirati nove informacijske poti, ki so bile Sloveniji takrat še kako potrebne. Ti kanali so bili posledaj seveda odprti za vse, za takratno slovensko oblast kot za njene kritike.

Bilo je samo po sebi razumljivo, da sem po tem, ko je po prvih demokratičnih večstrankarskih volitvah prišlo do političnih sprememb in sem bil izvoljen za predsednika predsedstva Republike Slovenije, poprosil Marjana, naj pride za mojega sodelavca, formalno za vodjo kabineta. Zavedal sem se, da bodo spremembe, če jih želimo opraviti po mirni, konsenzualni poti, v razmerah velikega nezaupanja ljudi, zbranih v takratnih Demosovih strankah, zahtevale trdo delo. Z izkušnjami iz beograjskih let, iz dela v samem osrčju takratne jugoslovanske politike sem vedel, da bo Slovenija izpostavljena hudim preizkušnjam in tudi da sta negotova prihodnost in obstoj takratne skupne države. Želel sem ob sebi človeka, ki sem mu lahko povsem zaupal. Marjan je bil prva in prava izbira. Tako sta mislila tudi Ciril Zlobec in Matjaž Kmecl, s katerima sem se o izbiri posvetoval. Delovanje predsedstva v času priprav na plebiscit, njegove izpeljave, vojne za Slovenijo in potem prizadevanj za mednarodno priznanje Slovenije ter naše sodelovanje v predsedstvu - kljub začetnim razlikam in nezaupanju med nami, ki jih je presegel občutek skupne odgovornosti za izpeljavo zgodovinskega projekta osamosvojitve - je pokazalo, da je bila izbira prava.

Razumljivo, da sem, potem ko je bila sprejeta nova ustava samostojne Slovenije, po kateri sem bil izvoljen za predsednika republike še dvakrat, leta 1992 in 1997, ponovno zaprosil Marjana, da ostane z menoj. Kot generalni sekretar urada predsednika republike je bil z menoj v vseh zahtevnih preizkušnjah, ki jih v tistih desetih letih ni bilo malo ne na domačem političnem prizorišču ne v odnosih s tujino. Bilo je veliko posvetovanj, tehtanj odločitev ter usklajevanj z drugimi dejavniki v državi. Velik del teh nalog, še posebej pri koordinaciji dela v predsedniškem uradu, pri njegovem vodenju in izbiri sodelavcev je opravil prav Marjan. Veliko je bilo tudi poti v tujino in srečanj z državniki vsega sveta, pa posvetovanj o tem, kako najti najboljše rešitve za končanje vojne proti BiH ter za mirno sožitje med državami, nastalih na tleh nekdanje Jugoslavije. Vse to je zahtevalo temeljite priprave, da smo lahko nastopali z argumenti in realnimi ocenami. Prepričan sem, da je naša maloštevilna ekipa svetovalcev in sodelavcev, ki jo je vodil in usklajeval Marjan, dobro opravila svoje delo.

Zdaj sva že oba z Marjanom upokojenca. Pridružil se mi je kot upokojenec pred leti, ko je končal uspešno poslanstvo veleposlanika v Makedoniji. Povsem se je posvetil delu v fundaciji dr. Vaneka Šiftarja in skrbi za Vrt spominov in tovarništva. Tako izpolnjuje željo svojega očeta Vaneka in ohranja vrednote, ki so bile vodilo svobodoljubnim in naprednim Prekmurcem tudi v najtežjih časih prebujanja nacionalne zavesti pri Slovencih, živčih na Ogrskem, in v času madžarskega okupacijskega terorja med drugo svetovno vojno. Njegov park in fundacija sta danes spoštovanja vredna dejavnika duhovnega in intelektualnega življenja v Prekmurju.

Ob vseh svojih obveznostih pa je Marjan ves čas visoke starosti dr. Antona Vratuše pozorno skrbel za očetovega prijatelja, akademika in dolgoletnega predsednika sveta fundacije. Kot bi izpolnjeval očetovo oporoko. Vendar se Marjanova presežna energija, ki sem jo ves čas s priznavanjem opazoval, s tem ne konča. Najdemo ga tudi kot podpredsednika Zveze društev sladkornih bolnikov, kot človeka v vodstvu Zveze društev upokojenec, kot člana sveta zveze borcev za vrednote NOB, kot aktivnega člana Društva slovenskih diplomatov. Najbrž sem zgrešil še kakšno njegovo dejavnost in delovno področje. Povsod je zaželen s svojo prizadevnostjo, iniciativnostjo in predvsem odgovornostjo. Nanj se je mogoče zanesti. Delo, ki ga prevzame, je zagotovo tudi opravljeno. Ne molči, ne pritrjuje avtoriteti. Kar misli, pove, z argumenti. Je pripravljen poslušati, sprejeti drugačno mnenje, argument. Prepričati pa ga ni zelo enostavno. Zna biti tudi trmast, a ve, da v kolektivu to ne more biti rešitev. Skratka, Marjan je sodelavec, tovariš in prijatelj, kot si ga človek lahko le želi.

Je potemtako presenetljivo, da sva znova sodelavca tudi v iniciativnem odboru za pripravo 100. obletnice priključitve Prekmurja matični domovini? Zahtevna naloga. Vsi člani odbora smo se dela lotili z željo, da bosta ta dogodek in leto skupni, vseslovenski državni in ne zgolj prekmurški praznik, ki bi bil pomemben le za nas Prekmurce. Razumljivo pa je, da mora biti pobuda naša in da se moramo na zaznamovanje tega zgodovinskega dogodka pripraviti skupaj kot Prekmurci. Moramo torej združiti moči in povezati vse dejavnike, ki so k tej zgodovinski odločitvi prispevali: obe verski skupnosti, Katoliška in Evangeličanska cerkev, lokalne skupnosti in dejavniki civilne družbe. Svet med Rabo in Muro je naš skupen svet in takšnega ga moramo predstaviti Slovencem onstran Mure, ki so imeli drugačno zgodovino od naše. Prepričan sem, da bomo to tudi zmogli. Skupaj in z združenimi močmi.

Porabje, časopis Slovencev na Madžarskem, Monošter

- **Kulturni večer v Sakalovcih. Lilla Fasching. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 3**

V soboto, 3. februarja 2018, sta v sakalovskem kulturnem domu potekali gledališki predstavi dveh porabskih skupin kot tudi predvajanje kratkega filma dijakov monoštrske gimnazije. Dogodek je organizirala sakalovska Slovenska narodnostna samouprava.

Na povabilo Slovenske narodnostne samouprave Sakalovci sta gledališki skupini ZSM Veseli Pajdaši in ZSM Nindrik-Indrik predstavili vsaka svojo najnovejšo igro in v porabskem narečju zabavali sakalovsko občinstvo v domačem kulturnem domu, kjer so se ljudje zbrali v lepem številu.

Program se je začel ob 17. uri z uvodnim govorom predsednice samouprave, ki je najprej pozdravila občinstvo in omenila namen tega večera. SNS Sakalovci vsako leto organizira kulturni večer v mesecu februarju, saj je največji slovenski praznik

prav v tem obdobju. To je 8. februar, dan slovenske kulture, obletnica smrti največjega slovenskega pesnika dr. Franceta Prešerna, ki je med drugim avtor Zdravljice, katere predzadnja kitica je besedilo slovenske himne. Zato je SNS povabila vaščane, da bi jih ob kulturnem prazniku razveselila z gledališkimi igrami v maternem jeziku. Predsednica je na kratko predstavila skupini. Najprej so nastopili Veseli pajdaši ZSM iz Števanovcev, naslov njihove igre je bil »Mejsec«, program pa je nadaljevala Nindrik-indrik ZSM z igro »Miss Porabja«. Na koncu programa so predvajali kratek film z naslovom »Pet prijateljev na razpotju Evropskega parlamenta«, ki so ga posneli slovenski dijaki Gimnazije Mihály Vörösmartyja v sodelovanju s TV AS iz Murske Sobote v okviru EUprojekta. Večer se je zaključil s pogostitvijo udeležencev ter publike. Samouprava upa, da lahko organizira take prireditve tudi v prihodnosti in da bo občinstvo zmeraj tako aktivno.

- **Fašenek pa lenka ojdla po Gorenjom Siniki. -dm-. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 4-5**

Mlajši z gorenjesinčarske šaule so se venak sploj čudivali, gda sta v kulturni dom v največjši slovenski vesnici - gde so šaularge ranč fašenek držali - nutstaupili tradicionalni porabski figuri Fašenek (Laci Nemeš) pa Lenka (Šanji Labritz). Biu je fašenski torek, 13. februar, zatok sta dve stari porabski maškari ojdli po vesi, sprevajali pa so jiva gorički goslarge pod komandov Stankona Črnkona.

Kama koli sta šla, sta mauž Fašenek pa žena Lenka plesala »za kusto repo pa dugi len«, kak je tau stara šega, tačas ka sta gor po Soboti nej priplesala do Hiše jabolk, gde jiva je že kauli štirideset lüdi čakalo.

Za té zadvečerak je Slovenska zveza zatok organizerala srečanje, ka aj bi gorprebidili indašnje fašenske šege pa tradicijo. Največ lidi je prišlo z Gorenjoga Sinika, depa srečali smo najgir goste s Sakalauvec, Slovenske vesi pa eške s Šalovec tö. Goričanske ženske so za program čüle na Radioni Monošter pa eške förtoke so s sebov prinesle, vej so se pa v künji po indašnje pekli kroflinge (fanki) pa skaldje.

Glavni küjarcj sta bili Eva Balogh Papp pa Gyöngyi Kozar, ranč tak z domanje vesi, navzauči pa so leko kujgledali pa komenterali tö. Tak smo zvödali, ka na Goričkom v testau gda pa gda bejlo vino cujdajo, na Siniki pa rum. »Tanače leko davam, delati več ne morem,« so za en malo v künjo nutstaupili strina Ilonka Braunstein, za štere je nej gvüšno bilau, ka leko v tistom mrazi doj z bregá pridejo. »Inda smo za fašenski torek do oböda delali, od tretje vöre zadvečerka pa smo v krčmau šli. Tam smo se veselili do paunauči.« Strina Bidarna Ilonka so eške tapravli, ka so na tisti den od slejdnjin mesau geli pa povödali, ka sta dve mladi sinčarski vertinji dobro testau zmejslili pa vövrejzali.

Tačas, ka so se kroflinge pa skaldje pekli, se je lüstvo spakivalo nazaj v ižo, gde so ranč tak fejst küřili. Do tistoga cajta sta Fašenek pa Lenka že tö prišla z vesi, goslarge so skoro na glavau obrnauili cejli ram. Dvej maškari sta staupili naprej, gde jiva je že čakala etnologinja Marija Kozar pa se je začnilo pogučavanje o indašnji slovenski fašenski šegaj. Od Marije smo čüli, ka so bili lidgé inda pavri, od toga so živeli, ka so pripauvali. Brodili so, ka je v zemli pa na nébi nikši düh, zatok so vsikdar nika šatřivali. Vö so si zbrodili svetke, ka bi leko prosili Bogá pa postrašüvali višise sile.

Takši svetek je fašenek tö, je cujdala etnologinja pa raztomačila znamenje reči »fašenek« pa »farsang« (nemški: vöspiti slejdnjo posanco) ino »pust« pa »karneval« (püstiti mesau). Na fašenski torek je po naši vesnicaj ojdlo več fašenkov, mladi podje pa moški so se nutnaravnali. Drügo lüstvo je nej maske gordjalo, samo gda je na fašensko nedelo borovo gostüvanje bilau.

»Fašenek« má na glavej štük s farbastimi pantlikami, ka prej iz zemlé more vöpriti, ka smo v geseni posejali. Njevji gvant je stari ronjavi, na lačaj má pantlike, tau je staro, tau je zima. »Lenka« je tö moški, v žensko naravnani, tak želej hüdogo düha znauriti. Lica mata namazana s sajami, zakřita s štrümfami ali laflinami. S vsakšim plešeta po vesi pa v cejkar zbérata dare. Sprevaja jiva fudaš, kolena na visko zdigavata.

Tau vse so leko tistoga zadvečerka čüli, šteri so prišli v Hišo jabolk. Pa vidli tö, vej sta pa Fašenek ino Lenka tö cuj bila. Marija Kozar je eške raztomačila, šteri je pravi »tüčen četertek«, kak se računa 40-dnevni post pa zaka se najveksi krščanjski svetek »vüzem« zové. Za konec pa je vsikšoma zaželejla, aj ga ne odnesé grdi, čřni »baukaš«, šteri je daubo imé po rimskom baugi Bacchusi. S künje je že sploj denilo, kroflinge pa skaldje so bili že gotovi. Vsikši je rad koštavo dobraute, zvün sladkoga eške šunko z na oli krumplinami. Fašenek pa Lenka sta nej manjastiva bila, vsakšoga sta gorprosila za ples. Kak je cajt taminau, je v ižo staupila bejla skazanca, štera je vsikšoga na obrzi namazala s pepejom. Bila je »Papanica« - vsakši si je malo zbrodo na svoje greje, ka bi ma drügi den - na istinsko papanico - plebanoš v cerkvi čelo namazali.

- **Pustni čas v porabskih vrtcih. Vzgojiteljica asistentka Romana Trafela. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 5**

Pust je čas zabave in rajanja. V vrtcih smo se že nekaj časa pred pustom pogovarjali o tem norčavem prazniku. Na fotografijah smo si ogledali različne pustne šeme, jih poimenovali in risali. Izdelovali smo nasmejane klovne in različno pustno dekoracijo za igralnico. Spoznali in utrjevali smo slovenska poimenovanja za barve, preko igre Klovnova frizura. Naučili smo se pesmico Křica kraca, deklamacijo Pajac, razposajeno pa smo rajali ob pesmici Vesela maškara. Na pustni torek so se v vrtcu Dolnji Senik zbrali miške, zajčki, vile, super junaki in druge pustne šeme. Sladkali smo se s krofi in z veselim rajanjem preganjali zimo. Ali nam je uspelo?

- **Veseli pust v vrtcu Števanovci. Vzgojiteljica asistentka Andreja Serdt Maučec. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 5**

Pust je čas norčij, zabave, plesa in različnih mask. Tudi v našem Vrtcu Števanovci so na pustni torek, 13. februarja, oživili princeske, vile, metulji, klovni, čarovnice, zajčki, muce, indijanci, gusarji in gasilci. Na pustni dan smo se v vrtcu pripravljali že prejšnji teden, in sicer z učenjem novih pesmic in deklamacij ter s pustnim plesom in rajanjem. Tudi igralnico smo vzgojiteljice in otroci okrasili s pustnimi okraski in drugimi zanimivimi izdelki. Otroci so v vrtec prinesli čudovite pustne maske in se seznanili s pustnim časom kot časom zabave, veselja, plesa, rajanja in sladkanja s slaščicami. Pustno obarvan dopoldan v našem vrtcu je tako mineval v zabavnem predstavljanju zanimivih pustnih mask, petju slovenskih pustnih pesmic, recitiranju deklamacij, veselem plesanju in rajanju ter tudi fotografiranju pustnih mask. Veselemu pustovanju otrok in vzgojiteljic v našem vrtcu so se pridružili tudi starši in še nekateri drugi, ki so prav tako poskrbeli za to, da nam ni

zmanjkalo dobre volje. Vsi skupaj smo glasno prepevali pesmice in z vriskanjem preganjali zimo ter klicali toplo pomladno sonce.

- **Eliza Nagy in Giulio Brunetto na natečaju »Balade romance srednjega veka«. Besedilo: Nino Gumilar, učitelj asistent na DOŠ Jožefa Košiča Gornji Senik. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 6**

Učenca DOŠ Jožefa Košiča Eliza Nagy (7. r) in Giulio Brunetto (6. r) sta se pod mentorstvom učiteljice slovenščine Szilvie Kocsis in učitelja asistenta Nina Gumilarja odzvala povabilu OŠ Grad, ki je že jeseni skupaj z Občino Grad razpisala mednarodni literarni natečaj na temo »Balade in romance srednjega veka«. Spodbuda, da sta graška šola in občina razpisali ta natečaj, je bila prav gotovo vsem znana pripovedka o dobrem zmaju Kaču, ki mu je zlobni grof dal ukrasti krono. Tako je večina učencev, ki so sodelovali na natečaju, pisala balade in romance o zmaju Kaču. Vsega skupaj je šola dobila kar 28 prispevkov. Naša učenca sta ubrala drugačen način razmišljanja in pisanja. Za osnovo sta vzela madžarska izvirnika – baladi, ki ju učenci berejo v osnovni šoli pri madžarščini: Vörösmarty Mihály: Szép Ilonka in Arany János: A walesi bárdok. Besedili sta najprej iz prvotnega jezika prestavila v »enostavnejšo madžarščino«, potem pa sta ju začela prevajati. Tako je učenca Eliza prevedla in s pomočjo mentorjev uredila balado Lepa Ilonka, Giulio pa balado Welški pevci. Podelitev nagrad in priznanj, ki je sovpadla s praznovanjem slovenskega kulturnega praznika, je potekala v sredo, 7. februarja ob 11. uri, v kulturni dvorani občine Grad. Žal sta dogodek okrnila močno sneženje in slabe razmere na cestah, a so učenci OŠ Grad kljub več odsotnim šolam pripravili prirčen program in razglasitev rezultatov. Kot predstavnik DOŠ Jožefa Košiča sem nagrado prevzel jaz, učitelj asistent iz Slovenije. Predsednica žirije, znamenita pisateljica s kar 25 izdanimi knjigami, Karolina Kolmanič, je pred razglasitvijo dejala, da je razlika med balado in romanco lahko zelo majhna. Res je, da naj bi pri baladah bilo nekoliko več napetosti in bi naj bil konec bolj temačen ali nesrečen, pri romancah pa je konec pomirljiv in je dogajanje bolj vezano na življenje grajske gospode, je bilo ne glede na teorijo včasih prav težko uvrstiti pesem v določeno pesniško vrsto. In vse pesmi so bile še kako izvrstne in odlične. Vsem sodelujočim je iskreno čestitala. Nagrade so podeljevali v dveh kategorijah: posebej kategorija učencev sosednjih držav in posebej kategorija učencev slovenskih šol. Na koncu pa so podelili tudi nagrado absolutnemu zmagovalcu. Prvo mesto v kategoriji sosednjih držav, kjer so poleg Madžarske sodelovale tudi osnovne šole iz Avstrije in Hrvaške, je za državo Madžarsko dosegla učenca Eliza Nagy z balado »Lepa Ilonka«. Priznanje za trud in delo, ki je bilo vloženo v pisanje balade, pa je prejel tudi učenec 6. r Giulio Brunetto. Naj omenim, da se učenec slovenskega jezika uči šele drugo šolsko leto, zato velja še toliko večja pohvala, da se je lotil tega pisanja. Absolutna zmagovalka natečaja pa je postala balada učenke iz 7. razreda OŠ I. Murska Sobota z naslovom »Legenda o goričkem zmaju Kaču«.

Učencema Elizi in Giuliju iskrene čestitke, da sta se odzvala vabilu za sodelovanje na mednarodnem literarnem natečaju in sta na ta način zopet pokazala delček dejavnega življenja porabske dvojezične šole. Zagotovo brez pomoči mentorjev ne bi šlo, pa kljub temu morajo biti tovrstne dejavnosti še kako slišane, pohvaljene in podprte tudi s stani javnosti. Naj bo tako še naprej.

- **Ob Slovenskem kulturnem prazniku podelili še ena priznanja. Nino Gumilar, učitelj asistent na DOŠ Jožefa Košiča. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 7**

V lanskem šolskem letu so učenci gledališke skupine DOŠ Jožefa Košiča Gornji Senik sodelovali na vseslovenskem natečaju »Vsaka vas ima svoj glas«, ki ga je v mesecu oktobru lani drugič priredila OŠ Sečovlje (prvo leto je bil dogodek na OŠ Muta na Koroškem). Čeprav je od takrat minilo že nekaj časa, in smo v tem šolskem letu že snovali nove ideje za nov natečaj (letos bo prireditev na OŠ Draga Kobala v Mariboru), je prav, da vas seznanimo z rezultatom. Ob slovenskem kulturnem prazniku smo učencem podelili tudi priznanja za sodelovanje.

Na drugem natečaju slovenskih šol »Vsaka vas ima svoj glas« je s svojimi raznovrstnimi narečnimi prispevki sodelovalo 120 učencev in več kot 30 mentorjev iz 16-ih šol. Učenci so v narečju oblikovali skeče in dramske prizore iz vsakdanjega življenja, popisali tradicionalne praznike, pripravo določenih jedi. Dogodek je potekal 12. oktobra 2017, na OŠ Sečovlje. Učenci DOŠ Jožefa Košiča so na njem sodelovali s predvajanim video prispevkom »Sakramenska laž na Gornjem Seniku«, ki je bil odigran in zrežiran v naravi. Čisto enostavno: »Toplega junijskega dne smo se skupaj z učenci odpravili na njivo, polno zelja in posneli kratek video zapis. Res je, da kvaliteta video posnetka ni bila najboljša, a vendar smo samo za natečaj prispevek preuredili tako, da je bil skoraj v čistem gornjeseniškem narečju. Spletna stran Radio Televizije Slovenija je poročala: »Šolsko telovadnico na OŠ Sečovlje sta na zaključni prireditvi natečaja, ko so najboljšim podelili tudi nagrade, napolnila humor in radoživost narečij Štajerske, Koroške, Dolenjske, tržaškega Krasa in slovenske Istre. Slovenski osnovnošolci iz Madžarske pa so pozdrave poslali v video zapisu /.../«.

Učenci Mate Labric, Čenge Toth, Kevin Takač, Levente Nagy in Eliza Nagy (slednja na posnetku ni nastopala, ker je bil posnet le eden prizor) so si vsi zaslužili velik aplavz in posebno nagrado za sodelovanje. Prav tako hvala Balintu Labricu za snemanje. Predsednica žirije na vseslovenskem natečaju je namreč bila akademikinja, dr. Zinka Zorko, največja poznavalka slovenskih narečij. Z željo, da bi sodelovali tudi letos, smo na šolo tudi letos že dobili vabilo. Kaj bomo posneli oziroma s čim se bomo predstavili tokrat, pa naj bo zaenkrat še skrivnost.

- **Pustno popoldne. Agica Holec, predsednica. Porabje, Monošter, 22. februarja 2018 - Leto XXVIII, št. 8, str. 10**

Slovenska narodnostna samouprava Števanovci je 10. februarja popoldne organizirala pustno prireditev v kulturnem domu. Prireditev smo malo povezali tudi s slovenskim kulturnim praznikom. Zato smo povabili ljubiteljsko gledališko skupino Zgrebaše iz Pečarovcev in tudi ženske pevke iz Budincev.

Pridružili so se učenci DOŠ Števanovci, prvi razred je recitiral dve slovenski pesmi in zapel pesem Čuk se je oženil ter zaplesal Pingvinov ples. Na koncu so nastopili učenci iz drugih razredov z madžarskimi pesmimi in tudi z zanimivim plesom, ki so ga poimenovali Ples medvedov. Program je bil zelo bogat.

V nadaljevanju so se otroci oblekli v različne pustne šeme, ena družina se je oblekla v družino Kremenčkovi (družina Flintstone). Maske so bile zelo zanimive. Predstavili so se: pikapolonica, princesa, gasilec, klovn, Zorro, čarovnica ...

Žirija jih je ocenjevala in najboljši so dobili nagrade. Potem se je začel ples in veselje. Našo prireditev je obiskal tudi gospod Boris Jesih, generalni konzul v Monoštru.

Dvorana se je napolnila, upam, da so se vsi dobro počutili. Najlepša hvala vsem nastopajočim.

Reporter

- Na lastno roko : o zakonu za jugoslovanske manjšine /Ivan Puc. – št. 8, 19.02.2018, str. 16
- Volitve so junija, zdaj pa zunaj še leži sneg. Vse ob svojem času : Marjan Šarec o kandidatih in programu svoje stranke /Igor Kršinar. – št. 8, 19.02.2018, str. 21-23
- V Sloveniji registriranih kar 87 strank /Aleš Žužek. – št. 8, 19.02.2018, str. 26-27
- Resne stranke se ne postavi na hitro in po naročilu : Bojam Dobovšek, predsednik stranke Dobra država /Ivan Puc. – št. 8, 19.02.2018, str. 28-34
- Slovenci, ki jim domovina diši kot potica /Biserka Karneža. – št. 8, 19.02.2018, str. 46-49

Mladina

- Vojni zločin, ne (le) tragedija na Frankolovem : predsednik Pahor ne zmore poimenovati zločina s pravim imenom /Marjan Horvat. – št. 7, 16.02.2018, str. 7
- Stran od teh bratov : Višegrajci kot prihodnost EU? /Janko Lorenci. – št. 7, 16.02.2018, str. 17
- Zakaj je stavko treba podpreti : o razumnih ali nerazumnih zahtevah stavkajočih v javnem sektorju /Borut Mekina. – št. 7, 16.02.2018, str. 24-25
- Kako umira demokracija? : novi avtoritarni populizem, ki kraljuje v nekaterih državah Vzhodne Evrope, poznamo tudi pri nas, poosebljata ga SDS in njen voditelj /Jure Trampuš. – št. 7, 16.02.2018, str. 26-27
- Vrnitev socialne demokracije : kdo je up evropske levice Jeremy Corbyn? /Igor Jurekovič. – št. 7, 16.02.2018, str. 42-43

Svobodna beseda

- Človeštvo nemočno v boju proti genocidom /Vlasta Nussdorfer. – januar 2018, str. 3
- Krepitev čezmejnega sodelovanja /Franci Jontes. – januar 2018, str. 4-5
- Kriza tradicionalnih strank in ofenziva novega fašizma : Italija pred državnimi volitvami /Štefan Cigoj. – januar 2018, str. 9
- Katalonija, quo vadis : odgovori na nekatera vprašanja, ki jih mediji niso celovito predstavljali /Klemen Peran. – januar 2018, str. 10-11
- Pozabljeni pomembni domoljub : posvet o življenju in delu za narod Ivana Rudolfa /Irena Uršič. – januar 2018, str. 15
- Hudi zločini okupatorja nad civilnim prebivalstvom : primorski izgnanci in interniranci /Janez Alič. – januar 2018, str. 17

Periodične publikacije – kazala

- **Monitor ISH, Revija za humanistične in družbene vede, (2016, letnik 18, številka 1)**
Izdaja: Alma Mater Europaea – Institutum Studiorum Humanitatis, Fakulteta za podiplomski humanistični študij, Ljubljana

<https://www.dlib.si/results/?euapi=1&query=%27keywords%3dmonitor+ish%27&pageSize=25&fyear=2016>

- **MigraLex - Zeitschrift für Fremden- und Minderheitenrecht**

<http://www.migralex.at/home>

http://www.migralex.at/upload/Migralex_2-2017_Inhaltsverzeichnis.pdf

- **Canadian Journal of Political Science/Revue canadienne de science politique,**
Volume 50 - Issue 4 - December 2017

<https://www.cambridge.org/core/journals/canadian-journal-of-political-science-revue-canadienne-de-science-politique/issue/EC585B98D7990CE402AD8B9E80E08F00>